

1. LEIPOSTA
 F. Telefon: 8-61. Ezerfő
 Havonta 110, negyedévi
 évre 400, egészévre 120
 forint: Havonta 2, ne
 félre 12, egészévre 20
 forint díjazás szerint
 "HÍRADÓ" az erdélyi és
 délszigeti egyetlen politikai
 újságunk utánnomását
 a megjelölésével engedjük meg.

HÍRADÓ

Dl Ramasetter Róbert

BUDAPEST

Diszter 2. I. e.

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Ara 5 lej
 Megjelenés napján
 fogadjuk át.
 — Kéziratok
 megőrzését és visszaküldését nem
 vállaljuk. Főszerkesztő: dr. Marton
 Ernő. Felelős szerkesztő: János
 Ferenc. Budaresszi szerkesztő: Hát-
 szegi Ernő, Strada Cobălcescu 13.
 Péntek, 1937. január 22.
 5697. EV. XX. ÉVF.
 SEBATH 10. 17. SZAM

A százéves revolver

Ha valaki vagy valami százéves lesz, lelkesült szavakkal illik felköszönteni. Ha a centemárium hűse, halhatatlan költő, méltatják munkásságát, feltrisszítik életének emlékeit, szerelmeit és szenvedéseit, a száz év távlatában lemérik működését és jelentőségét. Belátjuk, valóban nehéz hosszannázi annak a jubilánsnak, aki most üli századik születésnapját, mert már a neve is ijesztő és félelmetes. Az ünnepeit neve: — Revolver. Bajos felköszönteni a revolvért, amit száz évvel ezelőtt az a bizonyos Samuel Colt nevű fiatal amerikai matróz talált fel és adott — az emberiség kezébe.

Százszentéje annak, hogy Texasba szállították az első revolvereket, száz éve, hogy először dördült el az új fegyver... Most „ünnepeleljük“ a centennáriumát annak a napnak, amikor a revolver először ölt embert. Vajjon, ki volt az, aki az első revolver-golyót a mellébe kapta? Aki egy röpke pillanatra csodálkozva, megmerevedett szemmel nézett támadójára, azután arecal előrebukott és másodpercek alatt csendes ember lett — az új találmány jóvoltából? Ki volt az első ember, aki megnyitotta a hosszú sort? S ki volt az, aki először „hasznosította“ az új találmányt, akinek kezében először dördült el a halálosztó praktikus szerkezet?

Mindössze százéves a revolver és minő mutt áll máris mögötte. Harcos katonák, szerencsét hajszó aranyások, új hazát kereső fehér emberek, az éj leple alatt rosszra készülő gyilkosok, pénzre áhítozó bankrablók, királyok és nagyrakó életére törő kőtyagos merénylők, élettől bucsuzó szerelmese, a gyalkázat elől menekülő sikkasztók, férfiak, nők, fiatalok és öregek, akik az elmúlt száz év alatt a revolvért magukra vagy másokra fogták, véres emlékekkel ránehazdtek a tollra s — hiába — nem engedik, hogy a százéves születésnapját ünneplő találmányt jelentőségének és évszázados múltjának megfelelő tisztelettel felköszöntsük.

A változó politikai klíma

A politikai meteorológia bátran jelentheti: az európai időjárás erősen változó. A hó elején még sütött az optimizmus napja. Röviddel rá azonban már viharfelhők tornyosultak az égen.

Az a tulzott optimizmus, amellyel különösen a francia sajtó egy része kísértette az angol-olasz megállapodást, hamarosan alapatlannak bizonyult.

Franciaországban sokan gondolták: az angol-olasz megállapodással feltámad a stressz front. Holott csak az olasz-német viszony megváltozásának lehetősége következett be. De ez sem a közeli jövőre nézve. Olaszország politikai alku előtt áll. Aki ismeri a nagyhatalmaknak nagyon is a reális érdek területén mozgó politikáját, tudhatta előre: Olaszország mindaddig nem adja ki a kezéből a Harmadik Birodalommal való együttműködés fegyverét, amíg tisztán nem látja, mit kap érte cserébe.

Az olasz önkéntesek megjelenése Cadizban valóságos hideg zuhanyként hatott. A hangulat Franciaországban alaposan megváltozott. De nemcsak Franciaországban, hanem Angliában is. Derűre bor.

A franciák a gyarmati zsákmányt féltik a németektől. Anglia Spanyolország és ezzel kapcsolatban az egész európai politika radikálisításától fél. Sokáig úgy látszott, hogy az angol-francia közös beavatkozás elmarad a spanyol kérdésben.

De ez a látszat egyszerűbe eloszlott, amikor a franciák — a jobboldaliak is — belátják, hogy az angol-olasz megállapodás nem segít a német előtöréssel szemben: Németország gyökeret ver Marokkóban.

Ugyanekkor bizonyos bányaterületeken Franciák az angol tőke tyúkszemére hágnak és a City felszisszen. Most már az angol sajtó együtt fujja a franciával, hogy Melilla német várossá változik és a centai erdítési munkálatoknál német technikusok dolgoznak.

A Blum-kormány erélyes fellépésre szánja magát a német provokációval szemben. És ezt megkönnyíti egyfelől az a tény, hogy a spanyol kérdésben nincs belső ellenzéke, másfelől: most már Anglia mellett áll. Kialakul azoknak a frontja, akik — Eden szá-

Megtorpant a felkelők előnyomulása a malagai fronton

Ujra bombázták a felkelők Madridot. Németország holnap ad választ az önkéntes-toborzás beszüntetése ügyében

A Havas gibraltári jelentése szerint a felkelők ideiglenesen abbahagyták előnyomulásukat Marbellán túl a kormányerők viharos ellentámadása következtében. A kormány repülői tegnap délután Ceuta kikötőt bombázták és nagy károkat okoztak. Számos emberáldozatot szedett támadásuk a felkelők közlül.

Madrid védelmi tanácsának jelentése szerint a középfronton az ellenséges repülő Villalba, Valde Morillo és Colad falvakat s a polgári lakosság körében több áldozatot szedtek. A madridi arcvonalon az ellenséges repülői Entrevias negyedét bombázták. A kormány repülői viszont a getafei állomás környékén levő felkelő-állásokat bombázták.

Borzalmas légi harc Madrid fölött

Madridi jelentés szerint a felkelők tüzésége és repülői tegnap délután ismét bombázták a fővárost. A halottak száma 20, a sebesültekét 80-ra teszik.

Mint a Havas jelenti, csütörtök délelőtt a felkelők néhány repülője megjelent Madrid fölött. Azonnal légi harc fejlődött ki. Az utcákon kitünően lehet hallani a gép-fegyverkattogást és látni lehet a keringő gépek viadalának minden borzalmas részletét. A Reuter Tarragonából kapott jelentése szerint egy felkelő tengeraltatót a kikötő közelében a halászkok hálói feltartóztattak és foglyul ejtették.

Felkelő-jelemlétek

A felkelők salamancai új rádióállomása 293.50 méter hullámhosszon dolgozik és „Habla Espana“ bemonddással jelentkezik. Franco tábornok kiáltványát, amit az állomás megnyitáskor olvasott fel, lefordították francia, német, angol, portugál, olasz és görög nyelvekre is. Rövidesen rövidhullámú leadót is üzembe helyeznek a felkelők, de annak elhelyezését titokban tartják a kormány repülőinek bombázása miatt.

A Havas jelenti, hogy a felkelők tegnap esti közleménye szerint az északi frontszakaszokon csupán a szokásos gyalogsági és tüzérségi tevékenység volt észlelhető. A déli fronton Marbella körzetében a felkelők előőrsi által elfoglalt állásokat megerősítették és az ellenséget hátravetették. A közlemény cáfolja a kormány azon hírét, hogy Cerro de Los Angelost meghódították volna. A köztársaságiak — mondja a jelentés — támadtak ugyan, de visszaverték őket. 226 halottat, egy páncélautót, 200 puskát és nagymennyiségű hadianyagot hagytak hátra.

Avila, január 21. (Rador.) A Havas jelentése szerint Riccardo Zamora, a spanyol nemzeti válogatott labdarúgócsapat világhírű kapusa él ellentétben egyes lapjelentésekkel. Egy Madridból érkezett fiatalember kijelentette a Havas tudósítójának, hogy személyesen beszélt Zamorával és együtt ebédelt vele.

Németország válasza

Berlin, január 21. (Rador.) Valószínűnek tartják, hogy Németország választát a legutóbbi angol jegyzőkre csak Göringnek Rómából való visszatérése után, tehát szombaton adják meg. Jólétesült körök szerint az olasz válasznak hasonló lesz a megfogalmazása a némethez.

Nincs változás a madridi fronton

Madrid védelmi tanácsa jelenti, hogy ádáz harcok után, melyek a kormány offen-

zíváját követték Cerro de los Angelosnál, nem állott be változás a madridi fronton. Az utolsó 24 óra alatt az ellenséges repülőknél, amelyek megjelentek a főváros felett, fel kellett venniük a harcot a mi gépeinkkel. Két Junkers hárommotoros gépet leöltünk. A kormány repülői másrészt bombázták és felgyújtották a ceutai benzinkutakat.

All a harc Marbellánál

A délelőtti folyamán élénk ágyutüz hallatszott Gibraltárra, ami megerősíti azt a hírt, hogy Marbella közelében a felkelők és kormányerők között harc folyik. A kormányerők állítólag megpróbálják visszahódítani Marbellát és Esteponát. Ismeretes, hogy ez a két helyiség néhány nappal ezelőtt a felkelők kezébe került. Ma délelőtt Marokkóból jöve Algésirasban új felkelő különítmények szálltak partra, hogy a Marbellánál harcolókat segítsék.

Kormányrepülők Getafe felett

A felkelők közleménye szerint a Cerro de los Angelosnál foglyul ejtett kormánykatonák kijelentették, hogy váratlanul kapták a parancsot és tankok által támogatva indultak támadásra. Délben 2 órakor érték el a felkelők vonalait, de ottan ádáz ellenállásra találtak. Amikor beavatkoztak a felkelők tüzésége is, a kormánycsapatok soraiban pánik tört ki és nagy veszteségekkel vonultak vissza. A felkelők folytatták akciójukat és három kilométert nyomultak előre. A kormánycsapatok nem próbálkoztak több előnyomulási kísérlettel, csupán repülőik jelentek meg Getafe és az Egyetemi vár felett.

Sianfutól keletre védővonalakat építenek a zendülő kommunista csapatok

Shanghai, január 21. (Rador.) A Szensi tartományból menekült hittérítők mesélik, hogy egy amerikai, egy angol és egy német nő aktív részt vesznek az ottani kommunista tevékenységben. A zendülők különben, Sianfutól keletre védővonalakat építenek ki, hogy a kormányerők előnyomulását megakadályozzák. A kormánycsapatok kitünően fel vannak szerelve tankokkal, páncélautókkal és nehéztüzérséggel.

nem intéződött el a spanyol kérdés, a berlini nyilatkozatváltással sem tekinthető az befejezettnek. A francia lapok „komoly“ béke-nyilatkozatokat követelnek. Erre: Schacht párizsi utazása elmarad, ellenben Göring megjelenik Rómában.

A derűre bor, a borura derű következett. Mit jelent a felhőkárpit kettészakadása, amikor az időjárás olyan vadul változó? A politikai jóidőnek csak akkor volna jelentősége, ha a klíma változott volna meg. Amíg ez a politikai klíma tart, addig kellemetlen meglepetésekre is kell számítani.

VILAG TUKRE

Anglia feltétlen béke-akarata

Irta: ANTHONY EDEN

Nagy-Britannia külügyminisztere

Ha Nagy-Britannia kormánya komoly befolyást akar gyakorolni a világpolitika irányítására, elengedhetetlenül szükséges, hogy egységes nemzeti közvélemény álljon mögötte. Volt idő, amikor a külpolitika alapvető irányvonala tekintetében nem volt különbség a pártok között. Ma ismét nagy lépésekkel halad. Anglia ebben az irányban és kezdenek eltűnni az ellentétek a részletkérdések tekintetében is. A kívülálló szemlélőre kétségkívül nagy hatással lehetett az, hogy az utolsó hónapok során az angol közvélemény az életbevágóan fontos külpolitikai kérdésekben egységes fel-fogást kezdett vallani. Örömmel köszöntök minden ilyen jelenséget, mert egységben az erő.

Ahhoz, hogy a kormány a nemzeti egységet megővje, szükséges, hogy a néphez nyíltan beszéljen és az igazságot kendőzetlenül feltárja, hogy később ne merülhessenek fel nézeteltérések. Országunk nyugalmanak döntő szerepe van Európa sorsának kialakulásában, ezt a nyugalmat azonban nem biztosíthatja az, hogy ha a valóságok eltérnek, hanem csak ha a polgárok teljesen tisztában vannak a helyzettel. Ebben a szemlemben lehet a legkönnyebben megoldani a nehézségeket.

A világpolitika eseményei gyors iramban kergetik egymást, tehát teljes figyelmünkkel kell fordulnunk a dolgok alakulása felé. Eppenezért a könnyebb megértés és a közvélemény felvilágosítása érdekében szeretnék néhány külpolitikai kérdést most jobban megvilágítani.

Elsősorban arról szeretném meggyőzni a nagy közönséget, hogy nagyon veszélyes dolog a világot jobboldali és baloldali diktatúrák csoportjaira osztani. Anglia egyiket sem akarja a kettő közül és nem akarja külpolitikáját egyetlen államsoporthoz sem fűzni csak azért, mert az a csoport ilyen vagy olyan politikát követ. Nem hisszük, hogy ezzel Anglia belső békéjét, vagy a világbéke ügyét előmozdítanók. Ahhoz, hogy a nemzeti érdekeinket szolgáljuk, melyek körül legfontosabb a béke, nincs szükségünk ilyen tanokra és jelszavakra. Az ember értelmesebb lény és tisztában látja a nagy célokat, semhogy ilyen durva alternatívák között választásra kényszerülne. Megismétlem, hogy Angliának nincs szüksége ilyen szélsőséges tanításokra.

Ezzel szemben nemcsak készen vagyunk hanem őszintén kívánjuk, hogy azokkal is a legszívélyesebb barátságban éljünk, akik a maguk országában ilyen tanokat hirdetnek. Véleményünk szerint a külpolitika együttműködés próbakövét nem a kormányformák jelentik, hanem az őszinte vágy a béke biztosítását célzó nemzetközi együttműködésre. Az idegen nemzetekhez való viszonyunkat éppen ezért az szabja meg, hogy ezek a nemzetek hogyan óvják meg a békét szövetségükkel és milyen mértékben tartják tiszteletben azokat a szerződéseket, amelyek a béke biztosítására szolgálnak. A nemzetközi bizalmat csak az erősítheti meg, hogy ha a népek megtartják kötelezettségeiket és véleményeltérések esetén leülnek a tárgyalóasztalhoz. Az utolsó hónapok története kétségkívül erre tanította az egész világot.

Elismerem, hogy a szerződések, amelyek emberkét vetett papírra, nem szentek és sérthetetlenek. Mint minden emberi alkotás, ugyezen is javítani lehet, azonban az ünnepélyes kötelezettségek megtartása terén valahol mégis csak meg kell vonni a határt, mert különben elérkezünk

oda, hogy egyedül az erőszak fog dönteni a nemzetközi kérdésekben és a kölcsönös szerződések papírrongyokká válnak. A világháborúra is egy szerződés szétválása vezetett és ha Európát az 1937. évben is papírrongyokkal akarják teleszórni, akkor senki sem nézhet bizalommal a jövőbe. Eppen ezért megismétlem, hogy a külpolitika alakulását nem a kormányformák szabják meg, hanem az a mód, ahogy a kormányok kötelezettségeiket megtartják.

Sem a francia külügyminiszter december 4-i, sem az én november 20-i nyilatkozatom nem jelent új irányzatot és titkos célokat sem leplez, amelyek exkluzív szövetség kötésére irányulnának. Nem győzőm hangsúlyozni, hogy Angliának nem oéja — és meg vagyok győződve arról, hogy éppúgy a francia kormánynak sem — hogy exkluzív egyezményeket kössenek. Ennek éppen az ellenkezője igaz, mert azt szeretnők, ha Németország együtt munkálkodna velünk, még pedig nemcsak a nyugateurópai egyezmény megkötésénél, hanem általában minden európai kérdés eldöntésénél is szívből örülnénk, ha ez sikerülne. Anglia a háboruutáni években nemcsak szavakkal, hanem tettekkel is nyilvánvalóvá tette ezt a vágyát. Távol áll tőlünk a szándék, hogy Németországot bekerítsük és minden törekvésünk arra irányul, hogy Németország a többi nemzettel gazdasági és pénzügyi téren épügy együttműködjön, mint a nemzetközi politikában. Nem akarunk blokkokat látni Európában, mert ezek véleményünk szerint a gondolat szabadság, a szólásszabadság és a kereskedelem szabadságának akadályozói lennének.

Halaszthatatlanul sürgősnek tartom, hogy Anglia védelmi eszközeit olyan színvonalra emelje, amely megfeleljen az egész világra kiterjedő felelősségünknek és érdekeinknek. Legutóbb definiálni próbáltam, hogy mely esetekben kerülhet sor ezeknek a védelmi fegyvereknek a felhasználására. Angliának a világ legkülönbözőbb részeiben vitális fontos érdekei vannak és csak a béke biztosítását szolgálja, ha ezt mindenkinek világosan a tudomására hozzuk.

A világ olyan kicsi lett — és a technika haladásával naponta egyre kisebbé válik — hogy bármilyen távoli helyen patlanjon is ki egyetlen szikra: tüzvész támadhat belőle, amely egész kontinentet vagy akár a világ felét is lángba boríthatja. Eppen ezért résen kell állnunk mindenütt és nem jelenthetünk ki érdekeltséget a világ egyetlen részében sem, abban a reményben, hogy az események hullámai nem csapnak át hozzánk is. Ne hagyjuk magunkat megtéveszteni az ilyen kényelmes szövegekkel, mert ma egész Európa üvegházban él, amelyben egyetlen kavics elvetése helyrehozhatatlan károkat okozhat. Eppen ezért ismételt hangsúlyoztam, hogy Anglia külpolitikájának a legkülönbözőbb szerteágazó érdekek egységes rendezésére kell irányulnia. Csak ez biztosíthatja a világ népei számára a bizalmat és a békét, amely mindnyájunk közös vágya.

Ha a világ a tartós béke biztonságát akarja élvezni, akkor egy sor irányzatnak, amely ma a világpolitikában döntő szerepet játszik, alaposan meg kell változnia. A világ a vagyonának tulságosan nagy részét fordítja ma fegyverkezésre. Nem tulságosan meggyőző, ha egyik vagy másik országból azt halljuk, hogy: „szegényebbek vagyunk, mint ahogy kellene lennünk”, ugyanakkor azonban az illető nemzeti óriási összegeket fordít fegyverkezésre, sőt talán egész gazdasági életét is ennek szolgálatába állítja. Mindaddig, míg a világ ragaszkodik a fegyverkezési

versenyhez, önmagát itéli szegénységre. Okosabb lenne, ha a fegyverkezési verseny helyett a gazdasági együttműködés megvalósítását tűznék ki a népek céljukul. Ez olyan változás lenne, amelyet Anglia teljes mértékben helyeselné és amelyhez szívesen nyújtana segítő kezét. A legutóbbi francia-amerikai-angol valuta egyezmény megkötésénél példát mutat-

tunk arra, hogy milyen utakon akarunk haladni és véleményünk szerint e téren még sokat tehetnénk.

Olyan nemzetközi helyzetet szeretnénk látni, mely a világ nemzetei számára sokkal nagyobb gazdasági lehetőségeket tárna fel és ezzel a népek életszínvonalát emelné. Ha rendet lehetne teremteni a gazdasági zűrzavarban, aminek elengedhetet-

len előfeltétele lenne a fegyverkezési verseny megszüntetése, akkor Anglia tiszta szívből hajlandó lenne segíteni. Nem lehet azonban Angliától azt várni, hogy más nemzeteknek, akár gazdasági, akár pénzügyi téren segítséget nyújtson, ha annak egyetlen eredménye további fegyverkezés és ezzel további nyomás lenne a világ béke építményére.

Szociográfiai felvétel egy maramuresi faluban

A MENEKÜLŐ RIPORTER...

Moiseiu zsidó nyomortanyái között. Mi rejtőzik a „bukolikus, kies, festői falu” házaiban

Moiseiu, január 21. (Az Uj Kelet tud.) Hónapok óta az az érzésem, hogy rosszul csinálom a dolgot. Hogy nem vagyok u a tárgyban, hogy érzelmi szempontok közreműködnek a munkában, hogy sok olyan dolgot jegyzek fel, aminek nincs is helye a szociográfiai kartotékban.

Pedig ez a dolog, a maramuresi zsidók szociográfiája igazán szívügyem, s öröm számomra, amikor néhány napra kiszakadok rendes munkakörömből és kimegyek a faluba és járok házról-házra és gyűjtök adatot, csinálók fényképet, statisztikai diagramákat és igyekszem számokkal és

betűkkel megrögzíteni és rekonstruálni azt, amit a maramuresi zsidóság életének neveznek.

Most, mondom, hogy újra falun vagyok, már nem leszek túlérzékeny a tudományos objektivitás rovására. Kísérleteztem az Achemwall-féle módszerrel, tanulmányoztam a Kelley, az Aftalion és a Gusti-féle metódusokat, a szociográfia, belátom, a társadalmi realitások tudománya pontoságot és szigorú elvek szerint való eljárást diktál, most én is úgy fogalmazom meg a kérdéseket, nem hagyom magam levezetni a helyes utról.

... a 73-as számú ház

Moiseiu község közepe táján, szállásadó gazdám tőzsomszédságában kezdjük reggel a munkát. A ház, mely a 73-as számot viseli, négy család lakása. Előbb a Malek-család adatait veszem fel, ők laknak az első bejáratnál. Csak az asszony van otthon, „36 éves, a férje 10 évvel fiatalabb, 2 gyermekük van” — ezt a kíséző mondja tollba.

— Miből élnek? — kérдем.
— Élni? Cion összes ellenségei éljenek így, hát ez is élet? Szegény férjemnek hozományt ígértünk, de nem bírtuk megadni, most nem akar menni koldulni, szegénylős természet, előkelő famillióból származunk, Reb Majse Láj, az egykori sigheteri ros-bész-din boldogult édesanyjának nagybátyja volt, s az apám részéről is csupa vallásos zsidókból állott a famillióm...

Erzem, megint baj lesz a tudományos részletekkel. Kérdések helyett körültekintően a házban. A szobában nem lehet kiegyenesedni. A lakás két szobából áll, a másik számú helységben be van szakadva a mennyezet, az első mély gödröt vajt a padlóban. Az egyik sarokban, ahol nem folyik a sáros lé, egy kis zsúp rohadt szalma és sok rongy van, ott „lakik” Malek Eszter huga. Ezt örökségben kapta. Saját ház. Ez az ingatlan. A gerenda mellett egy szál deszka kiszegve, ott tartogatta ingó vagonát...

Az első szobában, ahol Malek Eszter férjével és két gyermekével lakik, gyaluati deszkából összetakolt ágy van, a falba vert kis szekrény, az élezkamra. Az élezkamrában egy kis bab és félkiló máleliszt van, ez a „szombatra való.” Az ágyonemű: 2 párna, huzat nincs rajta, a tok színét lehetetlenség megállapítani, nyolc év óta, amióta házások, nem mosták ki. Mindegyiknek annyit ruhája van, amennyit magán hord, cipője a férfinak van.

— Szegény férjem, fiatal ember, szép ember — nyafog, csuklik. Beteg. Attól van, hogy gyermekkorában megjejték. „Szegény férjem, hozományt ígértünk neked, de nem bírtuk megadni, koldulni nem akar, szegénylős természet, azt mondja, inkább meg fog halni éhen. Ő lovat akar, meg szekeret, akkor boldogok volnánk.”

Látom, így nem fogok boldogulni. Ebből nem lesz szociográfiai alany. 86 kérdés van még hátra, ha ez végig ilyen tempóban megy, öt-hat napot kell ebben a házban töltenem. Mondom Malek Eszternek, csak arra feleljen, amit kérdezek s röviden feleljen. Amikor ezt mondom, Malek Eszter hisztérikus sírásba tör ki, hogy őt senki sem hallgatja meg, hogy nincs, aki segítsen rajta, biztosan az ő rosszakarói beszéltek le engem arról, hogy meghallgassam az ő szív-fájdalmát.

(Sir, elcsuklik, hápog. Jaj, a rosszakarói jaj...)

Hát Malek Eszternek is lehetnek rosszakarói? Milyen pokoli fantáziája lehet az ő rosszakarójának, milyen rosszat kívánhat neki, ami már ne ment volna rajta teljesebben...?

Még bemegyünk a másik lakásba. Gyermeket találunk ott, amely süketnéma és az arca szörnyen el van torzulva. A nyomornak olyan zuhataga szakadt rám ebben a lakásban, hogy kiszöktem az uccára és elátkoztam azt a napot, amikor arra adtam

a fejem, hogy a maramuresi zsidóság társadalmi téképét el fogom készíteni...

A maramuresi zsidó iparos otthona...

Kint aztán elhatározzuk, hogy tovább dolgozunk. Kikötöm a kísézőmrel, hogy csak sorjában akarom venni a falut. Egyetlen házat sem szabad kinagyni. Előre elkészített terv szerint. Hogy is magyarázza Gusti? Adva van ugyebár egy egység, a falu ezt ő karikával jelzi, azután adva ezen az egységen belül egy népkisebbségi csoport, (ezt ő egy kisebb karikával jelzi) ennek a kis csoportnak enciklopédikus adatait kell összegyűjteni, a „questionar” szerint, minden családnál külön kartotékot kap, a papír egyoldalon szabad írni, az anyaggyűjtésnél nem elég a száraz regisztrálás, a dolgok velejébe kell hatolni. Csak tulságosan bele ne hatoljak a dolgok velejébe...

A szemközti lévő házba megyünk. A szociográfiai alany és kísérom vitatkoznak azon, hogy milyen nevet diktáljanak. Anyai részről Stauber, apai részről Kasziner. De az apjának se volt rendben a családi neve, ezért Steinmetz névvel szerepel egyes akciókban. A livretje Wieder néven szól, mert anyai nagyapja, az úgy történt kérem, hogy...

Ellejtő vágom a hosszú magyarázatnak. Sehogyse történt. Lássuk, mi van itt:

Suszter, 2 gye.meke van. Mennyi halt meg? Nem tudja, tűnődik, számol 1, 2, 4, 6, az asszony 7-re egészíti ki a számot, ő jobban tudja, ő emlékszik. Sónajt, nem maradnak meg a gyermekek, csak kettő van. Kísérom, szakállas, chaszid zsidó vigasztalja, „di fábrük iz in der odenueng”, ezzel nincs baj, s hamiskásan hunyorit, az asszony zavarba jön s hagyja, hogy a férje magyarázzon.

Tizennégyen vannak suszterek Moiseiuban, néha akad egy kis foltozás, pillanatnyilag 6 lej a készpénz vagyona, az ágyba beszik az eső, dülledzik a ház. Az ablakokban alig van egy kis üveg, fele rongyokkal van betömve, fele deszkával van beverve, amikor enged a hideg, kiszedik a rongyokat és a lyukakon keresztül kap a szoba világítást. A házban laknak a férfi szülei is. Az öregekkel nincs baj, a férfi 76 éves, községi funkcionárius, dobos, néha marhákat hajt, kóser turóra „felügyel”. A ház az öreg. Hosszadalmas vita után 8 ezer lej értékkel regisztráljuk a házat.

Egy élő ember özvegye

A Stauber-Kasziner-Steinmetz-Wieder-féle háznak van még egy zuga. Bemegegyek. A kísérom kintmárad, kicsi a szoba, nem fér el benne egyszerre több, mint két ember.

Ebben a „lakás”-ban Kasziner Tóbe lakik, 41 éves asszony, 21 éve „aguma”, vagy ahogy a falusi nép mondja: egy élő ember özvegye. Tizennégy hónapig élt a férjével, azután kitört a világháború, a férje bevonult és három hónappal később, amint ezt a hivatalos irás igazolja „a keleti hadszíntéren egy heves ütközet alkalmával hősi halált halt.” Az asszony gyermektelen, senkije sincs. 186 lej negyedévi nyugdíjat kap az államtól, ebből kell megélnie és ebből kell fizetnie házbélt. Költségvetésének ez a nagy tétele, ez a nagy gond, a házbér, az évi 200

lej. Férjhez nem mehet, a hivatalos irás nem elég bizonyíték ahhoz, hogy férje tényleg halott, ebből a szempontból nem elég a Vöröskereszt hivatalos átírata sem. Volt már rabbiknál, ők elmélyedtek a sokszázéves rezponzumokban és megállapították, hogy szemtanu kell, 2 szemtanu kell, aki látta, hogy Kasziner Sulem meghalt. Mondták neki, hogy volna még egy lehetősége, ha 100 rabbi elválasztottnak nyilvántaná őt 21 évvel ezelőtti hősi halált halt férjétől, de ehhez pénz kell, nagy összeg, legalább ötezer lej. Addig Kasziner Tóbe, a hősi halált halt Kasziner Sulem özvegye, a „lebedige álmune” 186 lej negyedévi nyugdíj, tollfosztás és diszkret koldulás mellett kell, hogy leéje életét.

Megnézem Kasziner Tóbet, bájosak a vonásai, 21 évvel ezelőtti szép is lehetett, ma — mély ráncok rakódtak le a szeme alatt. Széjbe szélén elkecserecs, arcan fintor, szemében vad tűz ég. Harag van ebben a nézésben és gyűlölet és megvetés. Rosszul érzem itt magam. Felelősnek érzem magam, amiért az állam csak 186 lejt ad neki férje hősi haláláért, amiért a sokszázéves rezponzumok nem elégednek meg a hivatalos jelentéssel, meg a Vöröskereszttel. Büntősnek érzem magam, én is cinkosa vagyok annak a rendszernek, amelyik kiküldte Kasziner Sulemet a heves ütközetbe, amelyik 186 lejt fizet negyedévenként egy hősi halott özvegyének, amelyik megmérgezte egy asszony életét és 5000 lejhez köti egy agna felszabadítását. Szégyelem magam, hebegek, hápogok, nem jön az ajkamra egy szó, egy vizsgálató, megnyugtató szó, a vádló szempár sulya alatt egy pillanatig sem tudok alakoskodni. Szótlanul, megsemmisülve kisompolygok.

A gyerekek

Valaki elvitte a faluba a hírt, hogy összezsírás van, „m'gajt hásráb'n”. A ház előtt összegyűltek a gyerekek. Száznál több rongyokba bugyolált apróság, didergő seleg, kékedagadt tagokkal. Lefolyik, lesir róluk az éhség, ennek a szerencsétlen falunak minden vergődése, szomo:úsága, nyomora. A látvány valósággal megbénított.

Nem csinálók tovább itt szociográfát, én nem bírok itt kartotékokkal bibelődni. Nem bírom!

Felkaptam a hátizsákom és szó nélkül elrohantam a faluból.

Csak akkor mertem visszanezni, amikor kint voltam az állomásnál, a falun túl, a dombon. A faluból köd száll fel, a Viso-patakban tündökölnek a jégbuckák, nem hallatszik ide a zaj, az éhes falu hörgeése. Itt nem látni és nem érezni az igazi életet, az egész úgy néz ki, mint egy optimista regényben, ahol rajta van az aranyozás. A hegyek lakkozott színeik, az emberek éppen olyan becsületesen jölelkűek, amilyenek az itó látja. A faluban, ahonnan ködpára és füst száll fel, bukolikus csend, béke és elégedettség van...

Igy néz ki a falu a távolságból.

Es ilyennek látják, valóságnak és ezért kezelik így — a másik távolságból is.

A miniszteri párnázott ajtók távolságából...

Schön Dezső

— A változás éveiben a rég bevált természetes „Ferenc József” keserűvíz nélkülözhetetlen háziszert, főként, ha arra kell törekednünk, hogy az agy, a tüdő és a szív felé irányuló vértódlást ellensúlyozzuk, valamint, hogy az emésztőszervek renyhe működése folytán a belekben beállott pangást biztos és enyhe módon megszüntessük. Az orvosok ajánlják.

— Nem lesz új játéktörvény. Bucurestiből jelentik: Az egészségügyi minisztérium cáfolja azokat a híreket, melyek új szerencsejátéktörvény készítéséről szólnak.

Munkás Mozgó

Csütörtökön 3, 6 és 9, pénteken 3 és 6 órakor csak két előadás, este 9-től kulturelőadás szombatban, vasárnap 3, 6 és 9 órakor.

Hétfőn, kedden utoljára:

I.

Napsugár kisasszony

Főszereplők: SHIRLEY TEMPLE

II.

A halál repülői

Izgalmas repülődráma.

Vasárnap délelőtt 10¹/₂ órakor matiné:

AZ ANYAI KÉZ

Thomas Mann levele a harmadik birodalomról, az író felelősségéről és a békéről

Hosszu levélben válaszolt az író a bonni egyetemnek, amely megfosztotta őt a díszdoktori címtől

Zürich, január 21. Ismeretes, hogy Thomas Mann, amikor német állampolgárságától megfosztották, hogy utlevelet kapjon, elfogadta egy csehszlovák község, Prossnitz illetőségét és így csehszlovák állampolgár lett. Ezzel kapcsolatban most levélváltás folyt le a bonni egyetem, hivatalos nevén: a Rajnai Frigyes Vilmos egyetemi filozófiai fakultása és az író között.

Az egyetem filozófiai fakultásának dékánja aláírásával levelet kapott Thomas Mann. Ebben arról értesítik, hogy állampolgárságának megszüntetésével a fakultás szükségesnek látta, hogy Thomas Mannt törölje a díszdoktorok sorából. Hozzáfüzi ehhez az értesítéshez a levél, hogy Thomas Mann joga ennek a címnek használatához megszűnik.

A nagy író hosszú levélben válaszolt a bonni egyetem filozófiai fakultásának. A zürichi Verlag Oprecht egy füzetben most kiadta az egyetem levelét és Thomas Mann válaszát, Thomas Mann: Ein Briefwechsel (Egy levélváltás) címmel.

Mann levelében mindenképp nyugtázza, hogy megkapta a dékán szomorú értesítését. Azzal válaszol erre, hogy a német egyetemek magukra vállalták minden jelenlegi szerencsétlenségnek a bűnrészességét és így a történelmi óra borzalmas félreértése folytán a Németországot erkölcsileg, kulturálisan és gazdaságilag elpusztító széthulló erők táplálói lettek. Ez a bűnrészesség már régóta fájdalommal tette számára azt az örömet, amit az egykor neki adott akadémiai méltóság jelentett és visszatartotta őt attól, hogy ezt a méltóságot bármiképpen is használja. Viszeli, ma is használja azt a filozófiai disztortori címet, amelyet nemrég a Harvard egyetem adott neki. Ennek indoklását Thomas Mann közli a bonni egyetem filozófiai fakultásának dékánjával.

Ezzel szemben: a Harvard egyetem...

A Harvard egyetem díszdoktori oklevele többek közt a következőket tartalmazza: „... Thomas Mann messze földön híres író, aki számos polgártársunk részére az életet jelenti, aki egészen kevés számú kortársával együtt a német kultúra magas méltóságát őrzi, a filozófia tiszteltbeli doktorává nevezzük ki s átnyújtjuk neki mindazokat a jogokat és kötelesegeket, amelyek ezzel a fokozattal kapcsolatosak.”

Mann azzal folytatja levelét, hogy sohasem jutott volna eszébe, hogy hivalkodják ennek az írásnak szavaival, de most szabad, sőt kell erre hivatkoznia. Ha a

bonni egyetem dékánja a hozzáintézett közlést esetleg kitévette az egyetem fekete táblájára, akkor ő megkívánhatná, hogy válasza is részesüljön ebben a megtiszteltetésben.

Négyéves száműzetéséről ír ezután Thomas Mann. Hangsúlyozza, hogy önkéntes volt ez a száműzetés, de kétségtelen, hogy, ha Németországban maradt volna, vagy visszatért volna oda, ma már ki tudja, mi történt volna vele. Amikor belépett a szellemi életbe, szerencsés egyetértésben volt nemzete szellemi elhelyezkedésével. Sokkal inkább reprezentánsnak született, mint mártírnak, inkább arra született, hogy egy kevés felsőbb vidámsággal éljen, minthogy harcból, gyűlöletből táplálkozzék. Nagyon különös dolgoknak kellett történniök, hogy élete ennyire természetellenesen alakuljon. Igyekezett feltartani ezt a borzalmas eltévelyedést és éppen ezért kell megpróbálnia, hogy egy eredetileg idegen természettel egyesüljön. Kétségtelenül kihívta a hatalom birtokosainak haragját, nemcsak távollmaradásával és irtózásának elnyomhatatlan kifejezésével. Sokkal előbb megtette már ezt és meg kellett tennie, mert látta a kétségbeesett német polgárságot és azt, hogy abból kik és mik kerültek felszínre.

Amikor Németország valóban ezeknek kezébe került, azt gondolta, hallgatni fog és ez lehetővé teszi, hogy fenntartsa kapcsolatát Németország közönségével. Könyvei elsősorban a németeknek íródtak. A Németországgal való gyengéd és megőrzendő kapcsolatát nem volna szabad darabokra szaggatnia a politikának. Voltak azonban türelmetlenek és ő nem élhetett, nem dolgozhatott volna, meg kellett volna fulladnia, ha nem fejezhetette volna ki elítélését afölött, ami Németországban történik. Hangsúlyozza, hogy nevezetesen a világ számára egybekapcsolódott a németiségnek azzal a fogalmával, amelyet szeretnek és becsülnek.

Németország és mai ura

A nyelv maga a felelősség — írja a továbbiakban Thomas Mann. — Senkinek sem engedi meg, különösen ma, hogy szellemi, művészi kérdéseket elválasszon a politikai-társadalmi kérdésektől. Senki sem izolálhatja magát előkelő kulturális elzárkózottságba. Egy német író, aki megszokta, hogy felelős legyen tetteiért, felelősségi címet, amelyet nemrég a Harvard most az ő országában emberek, testek, lelkek, a jog és az igazság ellen naponta elkövetnek. Az a pusztító gondolat, hogy azok, akik nyomorúságosan külsőséges hatalmukat a véletlennek köszönhetik,

Február 4-én lesz a Goldmark szimfónikus koncert

a Davila Színházban

A koncert szólistája:

Fejér Sándor
hegedűművész

megfosztották őt németiségétől elegendő ahhoz, hogy a maga teljes neveltségében tüntesse fel ezt az aktust.

Azok, akik azt állítják, hogy ő szidalmazta Németországot, hallatlan merészséggel összetévesztik magukat Németországgal. Hiszen lehetséges, hogy nincs is messze az a pillanat, amikor a német népek hallatlanul fontos lesz, hogy ezeket az embereket ne azonosítsák a néppel. Ezek Németországot tönkretették lelkiileg és fizikailag és az egész emberiséget feltartóztatják magasabb feladatai teljesítésében. Megakadályozzák a béke megteremtését. Ezt a Németországban most uralkodó szellemet senki sem szereti, félelemmel lesi mindenki, mit művelnek ott, mint kergetik gazdasági katasztrófába ezt az országot. Az érett és művelt államok, amelyek tudják, hogy nem szabad többé háborút csinálni, végtelen türelemmel bánnak Németországgal. Ez egyenlőtlen játék.

Kiemeli Thomas Mann, hogy a világ egyetlen népe sincs ma olyan kevésbé ab-

ban a helyzetben, hogy hadat viseljen, mint Németország, amely nyilvánvaló, hogy egyetlen szövetségest sem fog találni sehol a földön. Németországot nemcsak a többi nép hagyta el, hanem maga Németország is.

A levél befejezésében azt írja Mann, hogy lehetetlenségnek tartja a háborút. Németország nem indíthatja azt meg és neki el kell hinnie, hogy az időnként elhangzó nyilatkozatok alapja nem pusztán taktikázás, hanem annak a jele, hogy belátták a háború lehetetlenségét. Németországnak vissza kell térnie Európához, meg kell békélnie vele.

Thomas Mann írásának utolsó mondata: „Isten segítse meg súlyosan megpróbáltatott hazánkat és tanítsa meg arra, hogy kibéküljön a világgal és önmagával.”

A nagy író levelének keltezése: „Küsnacht, Zürichsee mellett, Ujesztendőben, 1936—37.” Az aláírás csak ennyi: „Thomas Mann.”

Capitol Mozdó

Orczy bárónő szenzációs regénye filmen

ANNA DEMIDOW

A cár szolgálatában

Főszereplők: KARL LUDWIG DIEHL és SYBILLE SCHMITZ.
Műsor előtt: Világhíradó és Silly Symphonie.

Tavasszal megkezdik az összes romániai mocsarak lecsapolását

BUCURESTI, január 21. Dr. Costinescu egészségügyi miniszter legutóbbi olaszországi látogatása alkalmával felkereste a kiszáritott mocsarak vidékét, ahol milliós kiterjedésű földet változtattak termékeny talajjá. A miniszter tervet készített az összes romániai maláriás-mocsaras területek lecsapolására és a napokban királyi kihallgatásán jelentést tett erről a problémáról. A mocsarak kiszáritása talán már tavasszal megkezdődik.

Önálló és legális nemzeti szocialista szervezet alakul Ausztriában?

Ujból fellángolt a náci-veszedelem Ausztriában

Bécs, január 21. Nagy szenzációt keltett Bécsben a „Wiener Neuesten Nachrichten” vezércikke, amelyben az illegálisan működő nemzeti szocialisták azt követelik, hogy önálló nemzeti szocialista szervezet létesítését és szabad tevékenységét is engedélyezzék számukra. A bécsi nacionalista lap ama reményének ad kifejezést, hogy rövidesen kedvező elintézkést nyer ez a kérdés és nem-

zeti szocialisták szervezete ugyanolyan joggal fog rendelkezni, mint a „Vaterländische Front” és a „Katholische Aktion.”

A nemzeti szocialista propaganda egyre növekedő veszedelmet jelent Ausztriában, ami abból is látható, hogy az ausztriai munkásság energikus harcra indított a „barna invázió” ellen.

Bombák robbantak Lisszabon különböző negyedeiben

Kommunista terroristák követték el a merényleteket?

Lisszabon, január 21. (Rador). Az elmúlt éjjel a város különböző negyedeiben bombák robbantak. Kettő közülük a Spanyol Házban egy előadás folyamán. Egy másik bomba a portugál rádióklubban explodált, úgyhogy az állomás adásait be kellett szüntetni. Bomba robbant Barcerenában, a nemzeti drótnélküli állomáson is, de itt a kár jelentéktelen volt.

A spanyol követség épületében szintén explózió volt, a kár nagy. Sehol egyetlen személy sem sebesült meg. A nemzeti nevelésügyi minisztériumban a robbanásokozta kár jelentéktelen. A rádióklub adásait néhány napra kénytelen beszüntetni. Valószínűnek tartják, hogy a merényleteket kommunista terroristák követték el.

»ZSIDÓK UTJA«

Keleti László
modern
képsorozata

SPORT

Jelentős kedvezményeket szerzett a romániai sport-egyesületek szövetsége, az UFSR

Bucuresti, január 21. Hétfőn este — hat hónapi szünet után — ülést tartott a romániai sportegyesületek szövetsége, az Unionea Federatiilor Sportive Române. Az ülésen résztvettek: Plagino elnök, M. Savu, Ilasievici királyi adjutáns, Jakobovics tábornok királyi adjutáns, Neagu Boerescu, a jéghekk szövetség elnöke, C. Zaharie, az asztaliteniszszövetség elnöke, Lupescu ezredes, Saulescu alezredes, Horia Roman alezredes, Al. Constantinescu, N. Dutescu, R. Schmettau, az atlétikai szövetség elnöke és Em. Rucuta.

Az elnöki megnyitót követően Boerescu főtitkár részletes jelentést terjesztett elő az UFSR múlt évi működéséről. Boerescu a többiek között bejelentette, hogy az OETR útján a sportszövetségek részére postadíjmentességet szerzett. A postadíjmentesség már érvénybe lépett. Bejelentett továbbá, hogy a nemzeti válogatott csapatok részére a CFR 75 százalékos vasúti kedvezményt nyújt, végül ugyancsak a nemzeti válogatott csapat részére utlevélkedvezményt oly értelemben, hogy azok a jövőben turisztikai és adóilletéktől mentesek.

Az ülés elvben elhatározta az egyes sport-egyesületekbe tartozó sportolók biztosítását. Ezen célból az UFSR felveti az érintkezést a számbajóható bel- és külföldi biztosító intézetekkel. Elhatározta még, hogy egységes fejelemi szabályzatot készítsenek, amelynek hatálya az összes sportszövetségekre kötelező jelleggel fog birni.

Románia készül a jéghekk világbajnokságra

Bucuresti, január 21. A jéghekk világbajnokságra készülő román jéghekk szövetség tegnap este ülést tartott, amelyen keretét állított össze, amelyből a Londonba utazó román válogatott csapatot kiválasztják. A keret a következők:

Maesius Dragos Voda, Sprencz Telefon Club kapusok; Anastasiu T., Buia Bragadiru és Engster DV hátvéd; Suck, Panenka DV, Sadovszki, Cantacuzino, Račan Br., Biró, Botez, Vákár, Paná T. csatárok.

A keret meglepetése, hogy abba egyetlen cluji játékos sem került be, holott legalább Bironak, az Universitatea kapuvédőjének ott lenne a helye.

A román jéghekk világotatott kiutazása egyébként 200.000 lejbe kerül, ezt az összeget azonban a rendező angol szövetség fedezi.

Különös baleset

Érte keleti turán a bécsi Admira egyik labdarugóját. A labdarugásban kétség-telen gyakori a baleset: húzóadás, rugás, inszakadás — a törésről nem is beszélve — mind olyan sérülések, amelyekre mindig el lehet készülni egy futballista. Ezúttal azonban különös balesetről van szó, amely eddig még nem fordult elő külföldi turán levő labdarugóval. A bécsi Admira szóbanforgó játékosja ugyanis Kairóban — megnősült...

Jéghekk csapatot szervez a balmareli Phönix. Tudósítónk jelenti: Eddigi számos szakosztálya mellé a Phönix jéghekk szakosztályt alakít. A szervezési munkálatokat Freiberg Leó mérnök, az ismert labdarugó végzi.

Max Schmeling, a nehézsúlyú ökölvívás világbajnoki döntőjére minősített német boxoló az amerikai kampányra, amelyet a haladott szellemű társadalmi egyesületek ellene indítottak döntő mérközése alkalmából, amely június 3-án lesz Newyorkban, azzal válaszolt — németországi jelentés szerint —, hogy illetékből, amelyet a világbajnoki döntőt kap, mindössze a költségeit tartja meg, a fennmaradó összeget a newyorki munkanélkülieknek adományozza. Propagandában nagyok a németek...

— A Hitachduth Aviva-Barisszia vezetőinek értekezlete Alba-Iulián. Folyó hó 24-én, vasárnap országos megbeszélésre ülnek össze Alba-Iulián a Hitachduth Aviva-Barisszia-Habonim szervezet vezetőinek tanácsa, a Moaca Harasit. Az értekezletre a Moaca tagjain kívül az összes helyi szervezetek vezetőit is meghívta a szervezet központi vezetősége, tekintettel a napirendre kerülő kérdések nagy fontosságára. A Nőszízi ezuton is felhívja a Moaca összes tagjait és a szervezet helyi vezetőit, hogy teljes számban jelenjenek meg az albaiuliai megbeszélésen.

KÖZGAZDASÁG

Módosítják az egyenesadó törvénynek a kereskedőkre és kisiparosokra vonatkozó rendelkezéseit

Százmillió lej alaptőkével társaságot alapítanak a kender és len feldolgozására. Nem hosszabbítják meg a kompenzációs engedélyek érvényét

Bucuresti, január 21. (Az Uj Kelet tud.) A kormány gazdasági bizottsága tegnap este Tatarescu elnöklete alatt összeült és az első évnegyedére szóló behozatalról, a kompenzációk likvidálásáról, — a textilipar kérdéseiről és a mocsarak lecsapolásának problémáiról tárgyal.

Valer Pop kereskedelmi miniszter közölte, hogy a megfelelő diszponibilitás tekintetével, a jövőben nem fognak nehézségekbe ütközni a behozatali kérések, kivéve a Németországból és az Egyesült Államokból való behozatalt, mert e két állammal szemben a kérések meghaladják a diszponibilis mennyiséget.

A gazdasági bizottság elhatározta, hogy a speciális kompenzációs engedélyeket febr-

ruár 1-ig likvidálni kell, kivéve a nemzetvédelmet érdeklő eseteket. Az angolai kompenzációkról nem döntöttek még.

A len és kender indusztrializálása érdekében a földművelésügyi minisztériumtól függő cca 100 millió alaptőkével rendelkező társaságot létesítenek, amiben az állam is érdekeltséget vállal.

Ujabb bucaresti jelentések szerint a pénzügyminisztérium megkezdte az egyenesadótörvénynek a kereskedőkre és kisiparosokra vonatkozó intézkedéseinek tanulmányozását és erre nézve módosító törvényjavaslatot fog a parlament elé terjeszteni. A módosításra való tekintettel az adóbevallások benyújtásának határidejét egy hónappal kitolják.

A Cluji Iparkamara közli: Az érdekeltek tudomására hozzuk, hogy Palesztina érdeklődik a következő cikkek szállítása iránt: aszalt szilva, dió, krumpli, hagyma, különböző turóneműk és konzervek. Bővebb információkért érdeklődni lehet: Camera de Comert Romano-Palestiniana, Palesztina.

A számlákban foglalt kifizetési záradékok, melyek az illetéktörvény központi bizottságának egy 1927 szeptember 9-én hozott döntése szerint a nyugtákra járó pénzügyi bélyeg alól mentesek — aviatikai bélyeg alól is mentesek. Ilyen értelemben nyilatkozott a Casa Fondului National al Aviatiei, a sibiui kereskedelmi és iparkamarának 1937 január 7-én 35.689-1936. sz. alatti válszámban.

Az Adriatica biztosító vitája egy banati malommal. A tavalyi ősszel leégett a Timisoara közeli közelekvő Ortisoara községben lévő Roman Nikolaus malma, mely az Adriaticanál összesen 3 millió 400 ezer lejre volt biztosítva. A biztosított összeg kifizetése során a biztosító és a fél között differenciák keletkeztek, amennyiben a biztosító azon a véleményen volt, hogy a gépek kö-

zül egyesek olyan állapotban vannak, hogy ezek továbbra is használhatók s így ezeket nem akarta téríteni a biztosított összeget. Az ügy a vingal kerületi járásbíróhoz került, amely szakértő bizottságot delegált Teodorescu timisoarai műegyetemi rektor vezetésével s mely bizottságban a biztosított Nicolini bucaresti műegyetemi tanár, valamint a károsult felet Marki Sándor mérnök, timisoarai gépgyár tulajdonos képviselte. A bizottság már meg is tette előterjesztését s mint értesülünk a szakvélemény a károsult fél panaszait és igényeit teljes egészében honorálta.

Az alkalmazottaktól levont munkabiztosítási járulékok befizetése. A társadalombiztosítás egységesítéséről szóló törvény 44. szakasza előírja, hogy azon munkaadók, akik bérlisták alapján, levonás útján, fizetik a járulékokat, kötelesek a levont járulékokat, az őket terhelő járulékokkal együtt legkésőbb a következő hó 15-éig befizetni. A járulékoknak a fenti határidőben való be nem fizetése — a törvény 106. szakaszának f) pontja szerint — kihágásnak tekintetik és 2000-10.000 lejig terjedő bírsággal és 15 naptól 2 hónapig terjedő fogsággal büntet-

Amit Amerika kimutat...

A newyorki társadalomtudomány-kutató intézet megállapítása szerint a 70 éves átlagember életéből 23 évet alvással, szórakozással, üdüléssel, ugyanannyit munkával és gondokkal, 6 évet evéssel és 2 évet mosakodással tölt el; hol van még az idő, amit bajok, bánatok, betegségek ragadnak el tőlünk? Bizony kevés marad és ezt a keveset sem töltjük el óvatosan, pedig milyen drágák az egészség! Szervezetünket megőrizhetjük, ha arra gondot fordítunk! Nem ryelénk le darabosan és rohamosan a gyomrunkba vitt ételeket. Úgyelünk arra, hogy kellő időben — ha már gyomrunkat és beleinket megtámadta a betegség — szakemberek által olyan gyógyszerhez folyamodjunk, mint a világhírű Gastro D., amely gyomor-, bél-, epe-, vese- és májbajok esetében rendkívüli hatással bír.

Gastro D. kapható az ország minden gyógyszerésztárában és drogériájában, vagy postán megrendelhető 130 lej utánvétel mellett Császár E. gyógyszerésztárában Bucuresti, Calea Victoriei 124.

hető. Az erre vonatkozó kihágások a munkakamarák mellett működő munkabíróságok által bíráltatnak el. A társadalombiztosítási pénztárak eddig nem igen kérték az ezen büntető törvényszakasznak az alkalmazását, értesülésünk szerint azonban a jövőben szigorúan érvényt fognak szerezni annak.

Megkezdődött az egészségügyi illetékek kivetése. Az egészségügyi illeték kivetése Clujon megkezdődött. A kivetési alapot a lakbér érték (valoare locativa) képezi. Korábbi rendelkezések szerint a bérérték megállapításánál nemcsak a bérelt helyiség, hanem az abban lévő berendezési és felszerelési tárgyak is beleszámítottak a bérértékbe. A cluji pénzügyigazgatóság ebből kiindulva egy helybeli iparvállalatnál a gépi berendezést is bérérték alapba számította be. Az Iparkamara intervenciójára a pénzügyigazgatóság lépéseket tett a valoare helyes felszámítása érdekében.

Uj valutabeváltási árfolyamok a vasutalomásokon. A CFR február 1-ei a következő valutabeváltási árfolyamokat állapította meg: francia frank 4.80, svájci frank 23.80, belga frank 3.50, arany dollár: 167.60, német márka 40, holland forint 56.20, csehkorona 3.60, olasz lira 5.40, türk font 81.10, fontsterling 508, bolgár leva 1.25, zloty 19.50, dinár 3.10, drachma 1.20, pengő 28, ostrák silling 28, A német márka, leva, dinár, drachma, pengő és silling után semmilyen, de a többi után 38 százalékos felárat számítanak.

— Időprognózis: Váltakozó, nyugat felől keleti derülő irányzatú felhőzet, enyhe szél, északkeleti erősebb szél délen, Fasarabia déli részeiben és a tengerpartvidéken továbbra is csökkenő hőmérséklet, helyi jelleget halmazás ugyanott. Reggel és este kisebb köd. Bucurestiben ma délen 1 fokot mértek. Predealon 46 cm. vastag hóréteg van.

— PINTÉR BÖSKE VIDAM ELŐADÓ ESTJE. A kitünő művész január 23-án szombaton este félkilenc órakor tartja egyetlen vidám előadást, mellyel végleg búcsút mond Transzilvânia közönségének. Pintér Böske Meggyasszay Vilma és Solyom Janka dalait énekli és egyes számait ő maga is konferálja. A műsor keretében Viola Gloria, az Opera primabalerinája spicc táncokat fog bemutatni. Az előadás iránt városszerte máris nagy az érdeklődés.

Az ADOLF TEFNER

operett társulat transzilvániai turnéra jön a

Sárga árnyék és a Chasa fin Choraciacrac

clujú szenzáció: épekos színjátékokkal.

SIDY THAL

a Transzilváliában közönségetnek évenhöz primadonná közreműködésével. A darabokat

Jacob Sternberg,

az ismert költő rendezte. A turne sorrendje:

Január 22-24-én BISTRITA.

Január 25-26-án TG-MURES.

Január 27-28-án GHEORGHENI.

Sajtó alatt

Majrovits Méir Jehuda

„Hazatérés”

a Ma zsidó regénye

Hogyan vált a hatvanéves satu-marei kovácsmester hontalanná...

Ujra megkezdődött a labdajáték országhatárok között a ki-
szemizett állampolgárokkal

Hollander Ignác szomorú öregsége

Cluj, január 21. Néhány nappal ezelőtt rövid cikk jelent meg a Curentul című lapban. Nem is cikk, csak kurta felsorolás, azoknak a felsorolása, akiket utólagosan felvettek az állampolgári listákba. Emberek, akik nem tartózkodtak az ország területén, amikor az állampolgársági összeírások történtek. A Curentul közli a benyújtott kérvényekre adott végzéseket. Tizenöt románnak a kérvényét elfogadták, harminc zsidónak a kérvényét elutasították.

A zsidók majd mennek a törvényszék elé jogaikat peres uton követelni. Ez a finom, árnyalatbeli különbség létezik ma ember és ember között, polgár és polgár között.

Kuszált irással a szerkesztőséghez címzett lapot kézbesített ki a posta. Azt kéri benne egy olvasónk, hogy keressük fel az ügyesség fogházát. Nem gondoltunk arra, hogy a Curentul cikke és a levelezőlap között szerves és logikus összefüggés áll fenn. Pedig ez a Holländer Ignác, aki a levelezőlapot intézte hozzánk, ahhoz a csoporthoz tartozik, akiket nem vettek fel az állampolgársági listára.

Amikor sokféle formalitás teljesítése után beszédbe elegendhettünk Holländer Ignáccal, töpörödött, fáradt, fehérbajuszu emberrel kerültünk szembe. Holländer Ignác már hatvan éves. Satmaron született. Kovácsmester, aki az impériumváltozás után tönkrement és el kellett adnia műhelyét. Csehszlovákiába költözött át és egy szállítótávallat alkalmazottja lett. Időközben Romániában összeírták az állampolgárokat. Holländer nem tudott róla.

Elmult tizenkét esztendő. Holländer Ignác a román-cesh határszélen dolgozott tovább. Amikor akart, határátlépési engedélyt kért és kapott, amellyel Satmarra utazott, hogy meglátogassa rokonait. Soha nem volt szüksége állampolgársági bizonyítványra.

Ugy látszik azonban, hogy Csehszlovákiában is ügyelnek rá, hogy valaki állampolgár-e, vagy sem. Egyszer csak hatósági végzést kézbesítenek ki Holländer Ignácnak, melyben tudtára adják, hogy miután nem cseh állampolgár, kiutasítják az országból. Hiába tiltakozott, hiába szaladgált jobbra-balra, semmitsem tudott elérni. Míg nem letartóztatták és át nem tették a román határon.

Csak hogy a törvény törvény. A határrendőrség fogalmai szerint mindegy az, valakit áttettek a határon, vagy önszántából jött át. Mind a két esetben határátlépés. Hadbíró elé került. Itt figyelembe vették az összes enyhítő körülményeket és tiznap fogházra ítélték. A büntetését kitöltötte és aztán visszazsupolták Csehszlovákiába.

Amde Csehszlovákiában is mindegy az, hogy valakit zsupoltak-e, vagy a saját jószántából lépte át a határt. Bíróság elé került, elítélték, visszatoloncolták Romániába.

Itt természetesen újra letartóztatták. Most másodsorú til a clujai ügyészségi fogházban. Nemsokára újra tárgyalás lesz ügyében.

Holländer Ignác egyedüli és fáradt. — Nem vagyok állampolgár sehol — panaszozza. Satmaron születtem, ott élek szüleim és ott él minden rokonságom. Honnan tudhattam volna, hogy fel kell iratkozni a listára. Nem tartózkodtam Romániában...

Tulajdonképpen ennyi az egész történet. Nem az első, amelyet az Uj Kelet hasábjain már megírtunk. Hiszen éppoly lehetett volna írni, tragikus éppoly, ennek a műfajnak egészen új típusát azoknak a zsidóknak végtelen sorából, akikkel mint

hólabdákkal dobálóznak egyik határtól a másikig, akik hontalanok — ~~csak az a, part a határok között.~~

Holländer Ignác sincs egyedül a börtönben az ő sorsával. Még két határmenti zsidó ember került ugyanerre a sorsra.

Egyik országból be, a másikkól ki. Egyik börtönből ki, a másikba be. Míg nem valahol zsidó ügyvédek kisírnak számára harmincnapos tartózkodási engedélyt. Harmincnapos nyugalom után pedig kezdődik elől az egész.

És pontosan ugyanaz lesz a sorsa annak a harmincnek is, akinek a neveit a Curentul néhány nappal ezelőtt közzétette.

Végezetül teljesíteniük kell a börtön három zsidó hontalan határátlépőjének kérését. Ragaszkodnak a rituális életmódhoz és ezért már napok óta csak hideg ételkel táplálkoznak. Az a kérésük a hitközséghez és a jószívű emberekhez, küldjenek be nekik egy-egy falat meleg ételt.

Legalább annyi vigasz legyen a nagy hontalanságból... (—én)

Az „igazságtalanság fekélyének” kiirtására tett ígéretet Roosewelt

Általános jóírást akar teremteni az amerikai elnök

Washington, január 21. (Rador.) Második ízben való beiktatása alkalmával Roosewelt elnök beszédet mondott. Ígéretet tett arra, hogy mindent el fog követni annak eltüntetésére, amit ő az „igazságtalanság fekélyének” nevez, ami lehetővé teszi, hogy egy gazdag országban megélhetési lehetőségeket nélkülözzenek az emberek. Minden egyes amerikai polgárra rá akarjuk irányítani az ország figyelmét. A mi célunk nem más, mint

őseinké, tehát előmozdítani az általános jólétet és a szabadság előnyeit biztosítani az amerikai nép számára. A tartós fejlődés útján haladunk, a jövő generációk termékeny munkája felé. Az ünnepség záporosában zajlott le. Amikor az elnököt felkérték, helyezze magát védelmébe az eső ellen, ezt mondotta az emberek ezreire mutatva: „Ha ezek az emberek elviselik az esőt, én is megtehetem.”

Genfben megkezdődtek az előzetes megbeszélések az alexandrettei szandzsák problémájának megoldására

Delbos beható tárgyalásai Rüzsi Arrassal és Antonescuvál. Antonescu az előadója a mandatum-bizottság jelentésének

Genf, január 21. Delbos és Viennot tegnap ideérkeztek. Delbost az állomáson V. V. Pella üdvözölte Antonescuvéban. A francia külügyminiszter azonnal megbeszélésre ült össze Rüzsi Arras török külügyminiszterrel, akivel megvitatta a Quai d'Orsay-n kidolgozott tervezetet az Alexandrettei szandzsák ügyének békés elintézésére. Yvon Delbos azután Antonescuvál ebédelt kettesben. Ez alkalommal eszmecsere folytattak az általános helyzetről, illetve annak Antonescu legutóbbi párizsi látogatása óta való alakulásáról. Szóba kerültek a két országot érdeklő összes közös kérdések, valamint a népszövetségi tanács napirendjén lévő problémák. Ebéd után Delbos ismét megbeszélésre ült önsze Arrassal, aki azután felkereste Antonescut. A török külügyminiszter délután 6

óraig tartózkodott Antonescuvánál és tőle újból Delboshoz ment. Ma Antonescu Avenol népszövetségi főtitkárhoz hivatalos ebédre.

Egyébként a népszövetségi tanács napirendjén az Alexandrette környéki töröklakta terület, a madridi követségi és konzulátusi épületekbe menekültek, a pénzügyi bizottság tevékenysége, a mandatum bizottság jelentése — ennek előadója Victor Antonescu — a danzigi kérdés, stb. szerepelnek. A mai tanácsülés zártjellegű lesz.

Eden nagyjelentőségű tárgyalásai Blummal

Párizsi jelentés szerint Genf felé utaztában Eden angol külügyminiszter Párizsban felkereste Blum miniszterelnököt, annak magánlakásán. Angol diplomáciai kö-

rök szerint a tegnapi Blum-Eden megbeszélés a nemzetközi helyzetről volt szó. A tárgyalás minden szempontból kielégítő volt.

A News Chronicle szerint Blum és Eden tegnap Párizsban megegyeztek abban, milyen beszédet fog mondani Blum vasárnap Lyonban.

Beck tárgyalásai Neurathal

Varsói jelentés szerint Beck külügyminiszter Berlinben, ahova Genfbe való utaztában érkezett, egy órán át tárgyalt Neurath báróval. A Németországot és Lengyelországot érdeklő összes kérdések megvitatására kerültek. Megállapították, hogy az ezelőtt három évvel kötött német-lengyel egyemény sikerrel állja ki az idők megpróbáltatásait.

Danzig, január 21. (Rador.) Geizer, a szenátus elnöke Genfbe utazott, hogy résztvegyen a népszövetségi tanács ülésén.

Oriási botrány a japán parlament ülésén

TOKIÓ, január 21. (Rador.) A szenátus mai ülésén Hirota miniszterelnök válasszolt az ellenzék éles támadásaira. Hirota beszédét fagyos csendben hallgatták végig. A képviselőházban az ellenzék még nyilvánvalóan kormányellenes magatartást mutatott. A házelnök többször is kénytelen volt az ülést felfüggeszteni a rend helyreállítása végett. Végül is hallatlan kiabálás kezdődött. Hirota hiába próbálta magát megérinteni, mire mérgesen elhagyta a kamara épületét.

TOKIÓ, január 21. (Rador.) A Domej-ügynökség úgy értesült, hogy japán katonai körök pamfletet készítenek, mely azzal vádolja az Egyesült Államokat, hogy hegemoniára törekcsenek a Csendes óceánon, míg Anglia minden eszközzel gátat vetett a japán politikának Ázsia területén. A pamflett azzal vádolja a kormányt, hogy nem vette figyelembe a külső veszedelemet és minél rövidebb idő alatt fokozottabb fegyverkezést követel.

Ünnepélyes külsőségek között iktatták be hivatalába Palesztina új országos főrabiját

Jeruzsálem, január 21. A napokban iktatták be hivatalába ünnepélyes keretek között Palesztina új askenázi főrabiját, dr. Issac Herzogot, aki eddig Irorszag országos főrabija volt.

Már Haifában óriási ünneplő tömeg várta az ország új főrabiját. A fogadtatáson résztvettek a kormány, a Vaad Leumi, a nemzeti testületek és a zsidó községek reprezentánsai, köztük számos rabbi. Hassan Shukri, Haifa arab polgármestere is résztvett a fogadtatáson. A kikötőből a Hadar Hakarmelen levő zsinagógába vezetett a főrabbi első útja, ahol a Jewish Agency és a Vaad Leumi nevében Léb Jaffe, valamint rabbi Osztrovski és rav Berlin üdvözölték őt.

Haifából Tel-Avivon keresztül Jeruzsálembe utazott a főrabbi és ahol csak elvonult, minden kolonánál és falunál a zsidó község rabbijai és képviselői fogadták lelkes ünnepeléssel. Jeruzsálem előtt, Moca kolonán szamos rabbi, a jesivák növendékei és a különböző zsidó testületek képviselői vonultak az új főrabbi elé, hogy köszöntsék őt, még mielőtt átlépi a szent város kapuját.

Jeruzsálem ünnepi díszben várta az ország új főrabiját, akinek ünnepélyes keretek között nyújtották át a beiktatási okmányt. A rabbinátus élén Jakob Meir, az ország szefárd főrabija fogadta dr. Herzogot. A beiktatási ünnepélyen, amelyen a hatóságok és az összes zsidó testületek résztvettek, M. M. Ussiskin, a cionista A. C. és a Zsidó Nemzeti Alap elnöke, Mose Shertok, a Jewish Agency politikai osztályának vezetője, Ben Zwi, a Vaad Leumi elnöke, rabbi Meir Berlin, a Mizrahi Világszövetség reprezentánsa üdvözölték között a főrabbit. Ussiskin beszédében azon reményének adott kifejezést, hogy az új főrabbinak sikerülni fog egyesíteni a jisivot és a népet. Herzog főrabbi válaszában a testvéri egyetértés fontosságát hangsúlyozta a zsidó életben és felszólította a jisiv összes rétegeit, hogy együttesen dolgozzanak a zsidó ország felépítésének szent művében.

— Amnesztia lesz január 24-én? Bucurestiből jelentik: A Tempo szerint január 24-én, Moldova és Muntenia egyesülésének napján az igazságügyminiszter kegyelmi és büntetéselengedési javaslatot fog tenni.

Jöjjön az Uj Kelettel Párizsba!

Májusban a párizsi világiállításra az Uj Kelet utazási osztálya

nagyszabású társas-kirándulást rendez Párizsba

A kirándulásnak, amely 17 napra tart, teljes díja 15.600 lej. Budapest—Bécs—Párizs—Milánó és Velence megtekintésével.

Jelentkezni lehet az Uj Kelet utazási osztályánál.

LOBAGOLA

EGY NÉGER ZSIDÓ ÖNÉLETRAJZA

V. FEJEZET

FEKETE ZSIDÓK AZ ONDO ÓSERDŐBEN

Az Emo-Yo-Quaim. A mi hét rabbink. Törvényeink. Ünnepeink. Körülméletés. Templomaink. Szokásaink. Hogy jöttünk Afrikába. Az út a Szaharán keresztül. Menekülés Timbuktuól. Az őserdő megtisztítása. A „Dahomey“ név

Hogyan jött „zsidóság“ az én sötét országomba, Afrika középebe, messze déle Timbuktuól, körülveve pogányoktól és vadaktól?

Körülbelül husz faluban kétezer lélek él, mind fekete, hisz zsidó eredetében és magát „B'nai Efraim“-nek hívja. A többi benszüllött „Emo-Yo-Quaim“-nek vagy „Idegen Nép“-nek hívja. Az én népem: „Efraim gyermekei“ magával hozta a héber tóra egy részét arameus nyelvű írásban. Ez több mint tizen-nyolc századdal ezelőtt történt, amikor abban az országban telepedett le, ahol most is él. A mi törünk nem tintával írott, hanem forró vasal pergamentbe égetett. Ezért minden betűje megmáshíthatatlan.

Népünknek hét különböző családból származó hét rabbija van, mindegyik örökli pápi tiszttségét. Rabbinkat senki se lehet kinevezni vagy megválasztani, — rabbinkat születni kell. Ez a hét rabbi felelős népünk erkölcsi és vallásos neveléséért. A vallás nálunk a legfontosabb, elsősorban álló, mert B'nai Efraim nagyon jámbor és hitű. Az én népem a Biblia törvényeit betűszerint követi. Nálunk a munka nem kötelező. Akkor eszünk, amikor éhesek vagyunk, akkor alszunk, amikor álmosak vagyunk, ha fáradtak vagyunk, pihenünk, se bért, se adókat nem fizetünk, ruhát nem vásárolunk, mert a mi országunkban nem hordanak ruhát. Se pénzre, semmi-féle pénzrendszerre szükségünk nincsen. Ele-tünk vallásos áhitatban telik el. Népem nem ismeri a talmudot, se a Bibliának a törán kívül eső részét. Ünnepeink a Peszah a Sebuot, a Ros-Hasono, a Jom-Kippur és Szukesz. Étrendi törvényekre sincs szükségünk, mert sohasem eszünk húst és sohasem iszunk tejet. Nálunk nem kérdés, nem probléma a husos és tejes ételek összekeverése. Húst csak a husvéti áldozatok idején fogyasztunk és akkor is csak a hét rabbi és családja eszi, maga a nép soha. Flugyermekeinket nyolc-napos kórukban körülméltetjük és betűszerint követjük a ritust, bár nem egészen úgy, mint ahogy ma Palesztinában szokták. Rabbijaink csak a fog és köröm használatát engedélyezik ennél a szertartásnál.

A mi templomunk a Szentek Szentélye, nem olyan hely, ahova bármikor be lehet lépni. Szentelt hely: csak egyszer egy évben, Jom-Kippur napján nyílik meg. Benne őrzik a törát. A rabbi minden Szabbat napján be-mehetnek. Ők ben a templomban imákat re-begnek és népünk kívül utánamormolja ezeket az imákat az ország nyelvén, amely az arabnak egy nyelvjárása. A férfiak kint ülnek a templom oszlopocarnoka alatt, ott imádkoznak és követik a tanokat. Töránkat a Szentek Szentélyében éjjel-nappal legalább is egy rabbi őrzí. Ez azért történik, hogy megóvják a szent írást a profanizálástól, másvallású benszüllöttektől és idegenektől, továbbá azért, hogy megvédjék a törát attól, hogy községünk vallási rajongói megérintsék, vagy megcsókolják, ami az áldás vagy az áldozatkétség egyik formája.

Népünk társadalmi szokásai azonosak a többi benszüllöttével. Azokat az ételeket esz-szük, amelyek minden művelés nélkül vadon nőnek, csak a mi asszonyaink valahogy más-képpen készítik el azokat, mint más közös-ségek asszonyai. Szerencsések vagyunk, hogy zavartalanul élhetünk az országban, melyben különben a fétisizmus vagy a mo-hamedán vallás uralkodik.

Rabbijaink arra tanítanak bennünket, hogy népünk Júdeát a Templom lerombolása után hagyta el és Afrikába jött. Könyvül azt mon-dani: „Afrikába jött“, de gondoljunk arra, hogy milyen nehéz lehetett az ut azokban a régi napokban, vízeket és pusztaságokon ke-resztül, a szállítás legelőnyösebb eszközei nélkül! Előbb Marokkóba mentünk, ott él-tünk néhány nemzedéken át, azután birtelen, minden figyelmeztetés nélkül fel kellett ke-rekednünk, menekülnünk kellett és mindent elvesztettünk: gazdagságot, földet, javakat, amelyeket a hosszú évek alatt szereztünk.

Marokkóba egyenesen délre vettük utunkat a Szahara sivatagján keresztül. Ugyancsak meghökkenítő, bámulatraméltó vállalkozás! A monda azt tartja, hogy gyermekek szület-tek, öregedtek meg és haltak el és az ő gyermekeik felnőttek és az ő gyermekeik is megöregedtek, mielőtt befejeztük volna nagy utunkat a Szaharán át, Marokkóól délre. Végre is elértük Timbuktu híres, nevezetes városát, amely Afrika legrégebb városa. Arról sohasem esett szó és nem tisztázódott, hogy sokan voltunk-e, vagy csak néhány családra olvadtunk-e le, amikor Timbuktu-ba értünk, de a rabbi azt hirdeti, hogy mi most már népünk csak egy gyöngye töredéke vagyunk.

Timbuktu-ban nem bántak velünk rosszul, de nem tetszett nekünk a sivatag törzseinek uralma, hogy ők parancsoljanak nekünk és amikor idejét éreztük, hogy elég volt, el-hagytuk Timbuktu-t és magunk mögött hagytuk a sivatagot. Háromnapj járóföldre egy helyre érkeztünk, ahol jó tiszta vizet találtunk. Népünkben oly sokan haltak meg, mert sok helyen tisztátalan vizet kellett inni, hogy amikor itt végre tiszta vizet találtunk, hálát adtunk a Hatalmas Isten-nek, letelepedtünk és megtisztítottuk az ir-datlan őserdőt, mert ahova értünk, minden-

féle sűrű növényzettel, fával, füvel telenőt őserdő volt. Megtisztították tehát azt a he-lyet és lakóhelyet, falut építettek oda. Ebben az időben körülöttünk csak erdő volt meg vadállatok, leopárdok, oroszlánok, majmok, mindenféle csuszó-mászók, szarvas-vipejék, óriáskigyók és ezer meg ezer horgasgyík. Ez volt az a hely, amelyen tanyát ütöttünk szabad elhatározásunkból, mert amikor ott letelepedtünk, szabad nép voltunk.

Rabbijaink azt mondják, hogy a sivatag-ban előőrseink, akik felderítő utra előre-mentek, úgy eltűntek, úgy elnyelte őket a homok, hogy soha többé senki sem látta őket. Akkor még a sivatagban nem voltak karavánutak és akik utrakeltek, úgy keres-ték utjukat, ahogy éppen tudták.

Rabbijaink azt is mondják, hogy annak az országnak, amelyben élünk, mi adtunk elő-ször nevet, mert abban az időben rajtunk kívül más nép nem lakott ott. Mert jó vizre lertünk, Da-Ome nevet (jó víz) adtuk neki. Hogy ez a név hogy hagyta el az országot és szivárgott a partok felé, sohasem derült ki, csak annyi bizonyos, hogy Dahomey a tengerparti ország neve. A rabbi azt is mondják, hogy nem télt sok időbe és keletről meg nyugatról benszüllött törzsek jeientek meg a mi elrejtett kis telepünk körül. Körül-zártak minket, megfosztottak lakóhelyeink-től, amelyeket mi építettünk és az ő ural-muk igájába hajtottak. Sohasem voltunk harcos nép és így könnyen leigáztak. De azon a helyen maradtunk tovább is és bár sok változást éltünk át, mindig ugyanazok maradtunk: törvényeinket tisztelő és meg-tartó nép, amely élete árán is hű marad a szent törához.

SZÍNHÁZ-FILM

A játékeklus két utolsó ujdonsága: Sok hü-hó Emmiért és Bikfic tanár ur

A jövő hét szerdáján kéthetes vendég-játékra induló társulat még két ujdonságot játszik távozása előtt.

A Sok hü-hó Emmiért című operett Aszlá-nyi Károly, Harmath Imre és Fényes Sza-bolcs munkája. Derűs, jókedvű szövege, ki-tűnő helyzetei, élénk, színes, modern muzsi-kája, rendezése, szereposztása minden bi-zonytal a legnagyobb sikerű operettek egyi-kévé fogják avatni a Sok hü-hó Emmiért c. ujdonságot, amelyet vasárnap estig tezáró-lag játszik a társulat.

Vasárnap délután 3 órákor távozása előtt a színház újra műsorára tűzte Denys Amiel jelentős sikert aratott vigjátékát. A virágzó asszonyt s ez lesz ennek a vigjátéknak az első olcsó helyáras előadása. Vasárnap dél-után 6 órákor az Eső után köpönyeg című hallatlanul mulatságos szövegű, nagyszerű zenéjű operettujdonság van műsoron.

Hétfőn este Anday Ernő poétikus szépségű és mély vícióm, kitűnő vigjátékának, a Ha-rangvirágok lesz a negyedik előadása.

HETI MŰSOR:

Péntek fél 9: Sok hü-hó Emmiért. (Ren-des bérlet).

Szombat d. u. 3: Lengyelvér. (Ifjusági előadás, olcsó helyárrakkal).

Szombat este 9: Sok hü-hó Emmiért. (Harmadszor).

Vasárnap d. u. 3: A virágzó asszony. (A magyarsikerű vigjáték első olcsó hely-áras előadása).

Vasárnap d. u. 6: Eső után köpönyeg.

Vasárnap este 9: Sok hü-hó Emmiért.

Hétfő fél 9: Harangvirág. (Negyedszer.)

Kedd fél 9: Bikfic tanár ur. (Balázs Sándor vigjátéka, a budapesti Magyar Színház ezidei legnagyobb sikerű ujdonsága. Fő-szereplők: Harmath Jolán, Fényes Alice, Czoppán Flóri, Beness Ilona, Forgács Sándor, Kovács György, Tóth Elok, Je-nei János, Tompa Sándor, Csóka József, Fülöp Sándor, Lantos Béla, Borovszky

Kedden és szerdán este két bucsuelőadá-s-ként a Bikfic tanár ur című ujdonságot hozza színre a színház. A Bikfic tanár ur tipikus vidéki történet, s kitűnő tükörképe egy idős, erkölcsös tanárember szerelmének egy vidéki kávéház festettarcu kasszírójé iránt. A sok szereplős vigjáték valósággal bővelkedik jobbnál-jobb vigjátéki helyzetek-ben s figurái olyan élethűek, mintha az élet-ből lített volna őket szerzőjük a színpadra. Balázs Sándor nem ismeretlen név a vig-játékirók között s ezzel a vigjátékkal, ame-lyet hallatlan nagy siker mellett a bucsuesti Magyar Színház játszott, egyszerre a leg-nevesebb színpadi szerzők sorába lépett.

Szerdán olcsó helyárrakkal megismétlik Lehár Ferenc gyönyörű operettjének, a Mo-soly országának előadását. Ez lesz az ope-rett-társulat bucsuja s természetesen ezen az előadáson Gari Gyula, a széphangu teno-rista fogja énekelni Szu-Csong herceg sze-repét.

Oszkár, Nagy István, Deésy Jenő, Csen-geri Aladár, Rajnai Sándor, Örvössy Géza, Kudelász Károly, stb. Premier-bérlet 17. szám.)

Szerda d. u. 5: A mosoly országa. (Gari Gyula tenorista fellépésével, olcsó hely-árrakkal.)

este fél 9: Bikfic tanár ur. (A társulat bucsuelőadása kéthetes turnéja előtt. Rendes bérlet 17. szám.)

ROMAN OPERA MUSORA

Péntek, január 22: Rigoletto. (Katona Gyula tenorral.)

Szombat, január 23: Trubadur. (Iskolai ma-tiné.)

Vasárnap, január 24 (este): Horia. (Premier)

Hétfő, január 25: Aida. (Hanz I. Heinz te-norral.)

Szerda, január 27: Soreanu-Antonescu turné.

Péntek, január 29: Piros rózsák.

Vasárnap, január 31 (este): Cigánybárd.

Ha Bucurestibe jön, ne mulassza el felkeresni a
Klein-Csárdát
BUCURESTI, Str. Popa Tatu 26.
Kitűnő házikoszt. — Ardeali borok.
Elsőrangú cigányzene. Olcsó árak.
Reggelig nyitva.

ROYAL MOZGÓ MŰSORA:

A csábító. Gustav Fröhlich és Lida Baarova nagysikerű slágere. Egy modern ház-aság rendkívül érdekes és izgalmas regé-nye. A szezon egyik legszebb filmje. Mű-sor előtt a legfrissebb Fox világhírűd.

EDISON MOZGÓ MŰSORA:

3 film román és magyar feliratokkal: I. A vihar. Az orosz filmgyártás remeke. Ostrovsky darabja után. Tarassowa-val. II. Karanga. Zenés bohózat. Jack Bucha-nan és Lily Damita. III. Híradó. Hely-árak: 10 és 15 lej. Kezdet: 3, 6, 9-kor.

MUNKAS MOZGÓ MŰSORA:

Pénteken 3 és 6 órákor csak két előadás, szombaton, vasárnap, hétfőn és kedden 3, 6 és 9 órákor: I. Napsugár kisasszony. Fősz.: Shirley Temple és John Boles. II. A halál repülői. Izgalmas dráma. Fősz.: James Murray és Thelma Todd. Vasárnap délelőtt 11 órákor matiné. Veti-tésre kerül: Maternelle. (Az anyai kéz). Világhírű francia dráma.

RÁDIÓ MŰSOR

Péntek, január 22.

Bucuresti. 6.30: Reggeli műsor. 13: Leme-zek. 14.30: Lemezek. 18: Szórakoztató leme-zek. 19: Időszertű anyag. 19.10: Régi olasz zene. Felolvasás hangpéldákkal. 21.30: Mile-tineanu zongoraművész és Albu hegedű-művész román szerzők műveit adja elő. — 22.45: Kis rádiózenekar. Pasquill: A parad-csom virágai, egyveleg, Waldteufel: Gyé-mántmező, keringő, Karste: Az első csók, Zander: Éjjeli találkozás, Bazant: Tanga-nyilla, Brusso: Fimetta, Kroneggel: Kolostor-ban, egyveleg.

Budapest. 13: Déli harangszó, 13.05: Ci-gányzenekar. 14.20: Időjelzés. 14.30: Verő hanglemek. 15.40: Hírek. 17.15: Diákléletről. 17.45: Időjelzés. 18: Előadás. 18.30: Hangver-senyzenekar. 20.15: Előadás régi magyar tánclemekkel. 21.15: Babits-versek. 21.40: Dohnányi Ernő zongorázik. 22.20: Hírek. — 22.40: Szalonzenekar. 23: Külügyi negyed-óra. 24: Hírek angol nyelven. 0.05: Csorba Dezső és cigányzenekara muzsikál. 1.05: Hírek.

APRÓ HIRDETÉSEK

4 szobás összkomfortos lakás modern hán-ban kiadó. Regele Ferdinand 43—45.

Elsőrendű כשר ארטה vegetárius konyha, cukrászattal egybekötve. Brisszek, lakodal-mak, zsurok rendezését vállalja: Adler, Re-gele Ferdinand 22, I. emelet. Abonensek ke-dvezményben részesülnek.

Román, német, angol nyelvűrákat adok. Cim a kiadóban.

דיא היטויגע געמיידע ווכט פ'ר זאכאס פ'ר איינען טיכטיגען שמש פ'ר קהל ח'ק מ'ק פ'ער-וואלטונג אכטריטעלער ווירד ערמארדערה אויך סלישהויער פ'ר כשר פלייש ווירד געווכט. Comunitatea izraelita ortodoxa Iclod jud. Somes.

Fényképezési műterem, elegánsan beren-dezve, átadó. Fényképes ajánlatok „Beuósti-lési eshetőség“ jelígre a kiadóba.

Volt faüzemi alkalmazott 26 éves prakszi-sal, perfekt román és magyar nyelvtudással bármilyen állást keres, szombat megtartásá-val. Lázár, Cluj, Calea Decebal 46.

Our Salom parcella 2 dunam eladó. Özv. Schönhaus Józsefné Iléanda-Mare, jud. So-mes.

4 éves kislányom mellé keresek egy tisz-tességes és intelligens kisasszonyt német és román nyelvtudással. Csakis fényképes leve-leket kérek. Cim a kiadóban.

HIREK

A tettek csodája...

Arra kérték a cionisták Nathan Bisztritzkit, beszéljen nekik Palesztináról. Ez a szokás. Ha palesztinai kiküldött jön, máról is beszélhetne? Erről beszélnek az össesek. Az ember mérlegelheti, hogy egyazon témáról melyik vezér beszél jobban. Mindig más formában, de mindig ugyanazt.

Igy szoktuk meg már néhány éve, különösen a palesztinai prosperitási idején, mikor lázasan és izgalomban, Palesztina felé való vágyódástól gyötörve vártuk, jöjjön, már egy kiküldött és mondjon valamit, ami a legjobban felel meg titkos álmainknak.

Ezért aztán arra kérték a cionisták Bisztritzkit, beszéljen Palesztináról. Csak hogy Bisztritzki kivételes ember. Kivételes zsidó, kivételes író, kivételes cionista. Kijelentette, hogy ő nem Palesztináról akar nekünk beszélni, Palesztináról olvassunk az újságokban és a rokonok leveleiben. Ő úgy szokta meg, hogy arról beszéljen, amiről éppen akar.

Ő pedig Sabbataj Cviről, a szíriai álmesztárról akart beszélni. Ezt szokta meg legjobban. A furcsa életű és furcsa sorsu zsidó zseni alakját, akiről drámát írt (a kis Palesztinában 150-szer játszott a Ohel színház) és akinek figuráját megrajzolta az álmissásokról írt művében is. Sabbatáj Cviről, aki a történelemnek egyik tragikus periódusában élt. Mert a történelemben vannak idillikus és vannak tragikus szakaszok. Ma például tragikus szakaszhoz értünk. Nyen tragikus szakaszban élt Sabbataj Cvi. Olyan időben, amikor a történelem forr. Amikor az emberek alakítják önmaguk jövőjét. Amikor feszítő erők dolgoznak az embertömegekben és új korszakok kezdődnek, új vezérek születnek.

Bisztritzki előadásában megelevenedik a korszak. Ott táncol előttünk Sabbataj ben Mordecháj Cvi fiatalos szépségében és csillogó szemével, itt van előttünk a kisérete és itt van a killónös sorsu lány, Szará, aki a Messiás menyasszonya. És itt van előttünk a gettó, melynek falai megnyílnak Sabbatáj Cvi hívására. És remegünk, együtt a korral, amikor Sabbatáj Cviről kihallgatásra hívja a szultán. Amikor a hős elbukik. Nem győz és nem hal meg. Nem drámai hős. Elbukik. Mert mire vége a kihallgatásnak, Sabbataj Cviről átér a mohamedán vallásra. Muhamed effendi lesz belőle.

Elbukott, mert csodatettekkel akarta megváltani a zsidóságot. A zsidóságot pedig nem csodatettekkel, hanem a tettek csodájával kell megváltani. Elbukott, mert vezéri elhivatottságát nem igazi eszme, hanem egy fikció szolgálatába állította. Kabbalával akarta a zsidóságot felszabadítani. Tettek helyett csodákkal. És sorsra nem lehetett más, mint a kitérés. Nem lehetett más, mint mindazoknak a sorsa, akik ráolvással akarnak társadalmi problémákat megoldani. Nem lehet más, mint a ma is jelentkező forma: az asszimiláció. Azok a téveszmék, amelyek csodatettekkel akarták a megváltást elővarázsolni. Holott a megváltás nem a csodatettek, hanem a tettek csodája útján jön el.

Sajnos, a hatás és a lelkesedés kellő értékelésére nincs elegendő szavunk. Mondhatnánk, Bisztritzki szavaival, hogy az előadás maga, a kor és alakjának történelem — filozófiai megvilágítása — a tettek csodája volt. Bisztritzki nem a szavak csodatevője. Bisztritzki a tettek csodájának mestere: teremtő költő, akinek minden szava mögött, mély ihletettség és átellenültség feszül.

Az emberek nem akartak elmenni. Ott akartak maradni és még hallgatni Bisztritzkit.

Sajnos, előadásokat nem lehet megisméltetni... (—laj)

— **BISZTRITZKI ONEG SABBATJA.** Ma, péntek este 8 órai kezdettel nagyszabású Oneg Sabbat-ünnepélyt rendeznek a Salom Clubban (Str. Filipescu 6) a cluji cionista testületnek Nathan Bisztritzki részvételével. Bisztritzki ez alkalommal „Egi és földi Jeruzsálem” címmel tart előadást, amely iránt rendkívül élénk érdeklődés nyilvánul meg. — Szombat délelőtt a Poale Cedek imaházában tart beszédet Bisztritzki.

— Bartók Béláról uccát neveznek el Clujon. A város új negyedeiben körülbelül husz névtelen uca van, amelyeknek elkereszteléséről terjesztett be javaslatot az időközi bizottsághoz dr. Buzea Octavian alpolgármester. A javaslat érdekessége, hogy az alpolgármester az egyik uccát Bartók Béláról, a világhírű magyar zeneszerzőről akarja elnevezni. Cluj városa ezzel elismerését fejezné ki Bartók Bélának a román népdalgyűjtés terén szerzett érdemeiért. Ady Endre után Bartók lenne a második magyar, akiről uccát neveznek el Clujon.

— A „Lucullus” étterem Clujon a lelegezesebb és legjobb helyiség, amelyről szép felvételt közöltünk az évkönyvünk képes mellékletében. Nyomdahiha folytán a fényképről lemaradt a „Cluj” jelzés — erre a körülményre felhívjuk olvasóink szíves figyelmét. A „Lucullus” fényképe a spanyol események fényképei mellett van.

JANUÁR 23-ÁN, SZOMBATON ESTE 10 ÓRAI KEZDETTTEL

HAGGIBBOR BÁL

AZ UJ IPARKAMARA DISZTERMÉBEN

— Az Egészség januári száma. A harmadik évfolyamba lépő Egészség januári száma ezúttal is aktuális és nagyon tartalmas. A bevezető cikket a szerkesztő, dr. Normand írta „Megelőző egészségvédelem” címen, amelyben a következő jellemző sorokat olvassuk: „Belső struktúrájában is megváltoztatta az utóbbi évtizedek kulturájának befolyása az orvosi tudományt, mely sok tekintetben elgépiesedett és elvesztette szoros kapcsolatát a természettel. A technika eszköz helyett irányítója lett az orvostudománynak és az orvos sok esetben, ahelyett hogy szuverén ura lett volna a gépnek, ahelyett, hogy tudatosan gyógyító művészetének szolgálatába állította volna azt, alárendelte magát, szolgádjává vált a technikának és nem a művész ösztönös megérzésével (intuiciójával), nem a tudós kutató szemével igyekezett a fennálló problémák megoldására, hanem bálványaitól — a gépektől várta kérdéseire a feleletet. A természet azonban gondosan őrizi titkait s a végső megismerések elől nem lebbenti fel a fátyolt, — akkor sem, ha a technika sok prizmjáig szemlélve egyszerűen igyekszik áthatolni rajta”. Érdekes cikksorozatba kezdett dr. Vitályos, aki a hormon-kérdést ismerteti. Dr. Erdős L. re gyermekorvos a tényleg a gyermekre való hatásával foglalkozik, dr. Samu Dezső bőrspecialista a vérébről, dr. Mátyás Terézia az egészség és szépség kölcsönhatásáról értekezik. „A civilizáció és a fogak” címen írott (szerzője d. t.) cikk tanulságos és szomorú statisztikát vonultat fel. Dr. Schrabel Ede sportcikke is nagyon érdekes. Az Egészség folyóirat ára egy évre 110 lej. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Cluj, Cal. Regele Ferdinand 56. Telefon: 9-72.

— Scriban cluji egyetemi tanár hirtelen halála. Nagy gyász van a cluji egyetemnek. Dr. Scriban, a természettudományi fakultás professzora, aki histológiát adott elő, tegnap este 12 óra tájban szívizélhűdés következtében elhunyt. Scriban professzor felesége társaságában a bucuresti Rapiddal este 11 óra 30 perckor érkezett be a cluji állomásra. Már a vasuti kocsiában rosszul éltől panaszkodott feleségének és midőn a cluji állomásra bejutott a vonat, Scriban professzort szívroham lepte meg. A professzor kért, hogy hívjanak orvost, néhány perc múlva megérkeztek a mentők, de már nem volt tennivalójuk, mert a professzor időközben újabb szívrohamot kapott, amely végzettsé váltott ki Cluj előkelő román társadalmában, ahol szerették és tisztelték a neves professzort. Scriban professzor 1879-ben született Isabán, a cluji egyetemre 1919-ben nevezték ki. Temetése vasárnap lesz.

— A „Gloria” filmkölcsonzó Korda-filmjeiből mutatunk be részletet az évkönyvünk képes mellékletén. A fényképek alatti közleményben sajtóhiba folytán tévesen került a Gloria ügyvezető igazgatójának Ince Vilmosnak a neve. Ince Vilmos a filmszakmában elismert szakember, aki a Paramunth cégtől került a Gloria film élére.

— A cluji zsidó iparosok aggenházaja javára a „Regal” ban tulajdonosai f. hó 24-én, vasárnap délután 4 órai kezdettel nagy műsorral egybekötött teadélutánt rendeznek. Kérteik Cluj város zsidó társadalmát, hogy ott minél nagyobb számban megjelenjen szíveskedjék.

— Az emésztőszervek megbetegedéseinek kezelésénél reggelenként egy-egy pohár természetes „Ferenc Újzset” keserűvíz abszolút megbízható hashajtó. Az orvosok ajánlják.

— Pénzhamisító bandát lepleztek le Bucovinában. Cernautiból jelentik: A csendőrségnek sikerült nagyobb felkészültséggel pénzhamisítóbanda nyomára jutni. Megállapítást nyert, hogy Sipiut községben van a banda székhelye és ott hamisítják a jólsikerült 100 lejes utaztatokat. Letartóztatták Nicolae Brudai és Simon Engel nevű egyénekét, akiknek lakásán nagymennyiségű hamisított egy büntársát, bizonyos Meier Wolfot.

Dela Lipinskája cluji előadása. Szerdán este zsufolt ház előtt láttuk viszont Dela Lipinskája asszonyt a Capitol mozgó színpadán. A hat-hét esztendő, amióta utoljára járt Clujon, alig hagyott nyomot egyéniségén. Még mindig ugyanaz a finom, ugyanaz a friss temperamentum, ugyanaz a szíporakázó ötlet, varázslatos báj és művészi mélység, mint azóta. Amikor a zongora mellett kísérte orosz parasztalait, vagy amikor dr. Lamm kísérete mellett csinálta bibájós és groteszk jeleneteit, amikor szánókat adott elő, vagy filmsztrókat persziflált, mindig új és elragadóan kedves volt. Egyes jelenéseit viharzó taps kísérte. Párizsi virágárusléánya, közkezdelt kontaktusba jutott a közönséggel, amelynek soraiba ibolyacsokrokat hajgált. Ezúttal követlenségével tomboló sikert aratott. Voltak dalai, amelyekben ligunyolta a nagyvárosi nők álszenteskedését, vagy napjaink egyéb fonákságát és ostobaságát, voltak különösen a második részben megindító, fájdalmas költeményei, amiket könnyes mosollyal lehetett csak meghallgatni. Több mint színeszónó, vagy a szó irodalmi értelmében vett dívoz. Igazi, kiválasztott, az isteni Természettől megáldott művésztvér, csoda és valóság egyben. A közönség, amely a város intellektuelseiből, polgárainak legértelmesebbjeiből rekrutálódott, megindult és elragadtatással kísérte a kiváló művésznő teljesítményeit. Egy verset, amelyben a művész-sorsot vázolta föl dalban és fájdalommal, szívbemarkolóan adott elő. A diva 23-án, szombaton új műsorral új estét ad. Csak egy kivánnivalónk van a rendezőstől: cseréljék ki a kopott zongorát, hogy dr. Lamm díszítgvált játéka is úgy érvényesüljön, ahogy azt ez a kiváltságos művész megérdemli.

Kitűnő elhelyezkedési alkalom fiatal fogorvosnak
ki 50-80.000 lejjel rendelkezik, jól bevezetett, Bucuresti központban fekvő rendelőbe betársulhat. Egzisztencia garantálva. Ajánlatok „Sanitas” alatt Bucuresti, str. Mitru. Ghenadic Petrescu 1.

— **A Haggibbor-bál rendezősege** kért, hogy aki tévedésből nem kapott bál meghívót, vagy erre igényt tart, szíveskedjék akár a Haggibbor otthonban (Str. Memorandului 13 délután 4 és 9 óra között, akár a 99-es telefonszámmal ezt közölni.

— **A Zsidó Nőegylet** f. hó 24-én, vasárnap d. u. 5 órakor tartja táncos teadélutánját a Palace kávéház termében.

— **A Chrysler-cég Clujon.** A transzilvániai autókerekedelem új céggel bővült: a világhírű Chrysler cég nyit üzletet Clujon, a Str. I. G. Duca 2. szám alatt. Állandó kiállítás jellege lesz az üzletnek, ahol Chrysler DeSoto, Plymouth személykocsik, továbbá Fargot teherkocsik lesznek megtekinthetők és közvetlenül megrendelhetők. A transzilvániai képviseletet a Hansa Romana cluji cég szerezte meg. A cég (Str. Matei 1. sz. alatti irodájában gyári áron eszközölhető megrendelések.

A napokban hagyja el a sajtót!

KELET ÉS NYUGAT KÖZÖTT

ZSIDÓ FIATALOK ANTOLOGIÁJA

1 9 3 7

A ZS DÓ DIÁKSEGÉLYZŐ KIADÁSA

A napokban hagyja el a sajtót!

— **FEBRUÁR 10. ELŐTT NEM KERÜLNEK HAZA A SPANYOLORSZÁGBAN ELÉSETT VASGARDISTÁK HOLTFESTEI.** Bucurestiből jelentik: Az Universul jelentik: Cantacuzino-Granicerul tábornok utas Spanyolország felé kiszállt Párizsban, hanem 25-én Lisszabonba érkeztek, majd 27-én Salamancaba megy a nemzeti csapatok főhadiszállására. A két légionárius holtfestét február 10. előtt nem lehet hazaszállítani. A Casa Verdeben, ahol a koporsóikat örök nyugalomra helyezik, a napokban temp'om építését kezdik meg. Ion Moța és Vas'le Marin temetésére a Totul pentru Țara párt összes hívei a fővárosba utaznak.

— **Január 30-án Timisoarán prédikál Petrache Lupu.** Craiovaról jelentik: Petrache Lupu január 30-án Timisarára utazik ottani meghívásra és több prédikációt tart.

— **Újból Nyiri Jenő választották meg a timisoarai nagyhittközség elnökévé.** Timisoaráról jelentik: Vasárnap zajlott le nagy érdeklődés mellett a timisoarai egyesült nagyhittközség tisztújító választása. Már a kora reggeli órákban megkezdődött a szavazás, amelyet délután négy órakor zártak le. A választás eredményeként a következő tisztikar került a hittközség élére: Elnök Nyiri Jenő vezérigazgató, alelnökök Jakobi Kálmán, dr. Polatsek Armin és dr. Weisz Arthur, a képviselőtestület tagjai: 1. Berger Jenő, 2. Böhm Albert, 3. dr. Böhm Árpád, 4. Deiser József, 5. Drechsler Jenő, 6. Duschnitz Miklós, 7. Farkas József, 8. Fäcker Jenő, 9. Fischer Mór, 10. dr. Freund Márk, 11. Györi Izidor, 12. Hajdu Frigyes dr, 13. Häring Armin, 14. Häring Gusztáv, 15. Kabos Armin, 16. Keckeméti Sándor, 17. Klein Dávid, 18. Kohn Sámuel, 19. dr. Kovács Aladár, 20. dr. Krausz Béla, 21. Léb Lajos, 22. Lindner Armin, 23. dr. Lindner Jenő, 24. Moravetz Gyula, 25. Nemes Hugó, 26. dr. Nobel Sándor, 27. Osterreich Ignátz, 28. Peányi Géza, 29. Schlosser Henrik, 30. Schering Károly, 31. Spitzer Károly, 32. Temne Imre, 33. dr. Temner Izidor, 34. dr. Weinberg Ferenc, 35. Weissen Sebestyén, 36. Weisz S. Sándor, 37. dr. Wiener Mór, 38. Wohlstein Lipót.

Premier! **Román Opera** Premier!

Vasárnap, január 24-én este 1/2 9-kor:

HORIA

Bretán Miklós zenedramája. Rendezi és vezényli: A szerző.

Főszerepekben: Lya Pop, M. Nestorescu, Dr M. Sáveanu, V. Siomin, M. Arnautu, I. Andreescu, N. Robescu, I. Ránzescu és C. Moarcás. Bérletben. Rendes helyárrakkal.

UJ KELET *Legújabb hírek*

Miért kellett lemondania Caramfil légügyi miniszternek

Egy különös spanyolországi repülőgépszállítás ügye a kamara vitájában

Tatarescu és Madgearu izgalmas szópárbaja

Bucuresti, január 21. (Az Uj Kelet tud.) Tatarescu elnökletével tegnap este miniszterközi értekezlet volt a fővárosban, Inculat, Sassu, Cancicov és Valer Pop részvételével.

A Curentul értesülése szerint az értekezleten nagyszabású ujjáépítési programot szerkesztettek meg, amelyet a Tatarescu-kormány felsőbb fórumok hozzájárulásával lesz hivatva a kormányzás hátralévő időszakában keresztülvinni. Politikai körökben az értekezlet élénk kommentárok tárgyát képezi. Az ellenzéki lapok tudni vélik, hogy Tatarescu és bizalmasai a kormány távozásának eshetőségét is megbeszélték.

A nemzeti parasztpárt vezetősége ma délelőtt ülést tartott, amelyen Mihalache mondott hosszabb expozétát a belpolitikai helyzetéről. Többek között beszámolt azokról a tárgyalásokról is, amelyeket Calinescu folytatott Tatarescuval, Vaida Sándorral és Iorgával. A vezetőség különböző intézkedéseket határozott el a pártnak a küszöbön álló közigazgatási választásokon való sikeres szereplése érdekében.

Tatarescu felett Madgearu interpellációjára

Bucuresti, január 21. A kamara délutáni ülésén napirend előtt Tatarescu miniszterelnök válaszlát nagy érdeklődés közepette Madgearu a Caramfil ügyben előterjesztett interpellációjára. Madgearu megdorgált — mondotta Tatarescu — mert nem adtam erről a lemondásról részletes felvilágosításokat.

A feddést azonban nem érdemeltem meg, miután ez a kérdés nem képezheti vita tárgyát. Caramfil lemondásának személyi okai voltak.

Többször megismételte előttem személyesen és írásban is, hogy nem találja meg azt a légkört, amelyben a legkedvezőbb feltételek mellett működhetne közre. Ami az ezzel kapcsolatosan terjesztett híreket illeti, a kormánynak nem áll módjában megakadályozni azt, hogy a fantázia működésbe ne lépjen. Kérem azonban a parlamentet, hogy térjen napirendre a kérdés fölé, mert az idő nem alkalmas ilyen vitákra. (Nagy taps a többség oldalán.)

Madgearu replikájában rámutatott arra, hogy a lapoknak mindent szabad volt közölniük csak az okokat nem, amelyek Caramfil lemondásához vezettek.

A cenzúra megakadályozta a sajtót abban, hogy leközölje Caramfil felvilágosítását, aki lemondásának okairól más magyarázatot adott, mint Tatarescu.

A külföldi sajtóban az a hír járta, hogy Caramfil lemondását egy

közte és Piero Cot francia légügyi miniszter közötti megegyezés idézte elő bizonyos spanyolországi repülőgépszállításra vonatkozólag,

A hír bizonyára alaptalan, de az nem tőlünk indult ki, hanem a kormány tagjaitól.

Tatarescu: Engedje meg, hogy mosolyogjak.

Madgearu: Ne próbáljon mindent egy fölényes mosollyal takarni.

Madgearu felolvassa az olasz Lavoro Fassiszta cikkét, amely szerint

Caramfil azért mondott le, mert segíteni akart a spanyol köztársaságiaknak a kormány többi tagjaival szem-

ben, akik semlegességet követeltek a kérdésben.

Az ilyen hírek nemcsak kül-, hanem belpolitikai szempontból is érdekelnek, mert bizonyos, az utóbbi időben gyökeret vert mozgalmak felhasználják a maguk céljaira. Piero Cot körül, aki Románia őszinte barátja és az ország repülőgéppel való

Iorga élesen visszautasítja Bethlen István gróf közeledési nyilatkozatát

Bethlen cikkeit nem tartja őszintéknek a volt miniszterelnök

Bucuresti, január 21. (Az Uj Kelet tud.) Iorga professzor a Neamul Romaneschen „Mitől fél Bethlen gróf” címen vezércikket írt, amelyben utal a volt magyar miniszterelnökre a Revu de Hongrie-ban és másutt megjelent cikkeire. Ezekben a cikkekben Bethlen Iorga szerint baráti viszonyt tud elképzelni Romániával, annak ellenére, hogy ezt a Romániát nem tiszteli és nem is szereti.

„En azonban — írja Iorga — nem állok szóba csak azzal, aki becsül és szeret bennünket, a többiekkel csak akkor, ha vagy mi vertük meg őket, vagy ők bennünket és

felfegyverzését támogatta, egészen különös atmoszférát teremtettek.

„Őn a román, vagy az olasz kormányt akarja meginterpellálni?”

Tatarescu: Őn a román, vagy az olasz kormányt akarja meginterpellálni?

Madgearu: A román kormányt. Önöknek kötelessége a rádió útján az ilyen inszINUÁciókat haladéktalanul visszautasítani. Van-e a kormánynak tudomása arról, hogy titkos manifesztum jelent meg a fővárosban, amely élesen támadja Caramfilt, katonai vizsgálat beindítását követeli és amelyen a következő aláírás szerepel: „A megnem bocsájto kar szent szövetsége.” Kérde továbbá, mi van bizonyos repülőgépek Spanyolország számára való eladásának tervével?

Tatarescu: Sajnálom, hogy ilyen kérdésekkel állnak elő.

Madgearu: Különböző üzletekről és járulékokról beszélnek egyesekkel kapcsolatosan. Nem akarjuk, hogy az ügyet eltussolják.

Tatarescu: Nem vagyunk a Skoda-ügy kormányza alatt.

Madgearu: A Skoda-ügy politikai fejező volt csupán.

Iunian: A miniszterelnök ur tartozik részletes felvilágosításokat adni.

Mi történt tulajdonképpen?

Tatarescu: Gondoskodni fogok arról, hogy az urak ma megkapják a kérdés dossziáját és a holnapi ülésen kifejtessék interpellációjukat. A helyzet a következő: Októberben egy baráti viszonyban levő állam ajánlatot tett a légügyi minisztériumnak régi anyag megvásárlására vonatkozólag. Az ilyen ajánlatok szokásosak. En azon a véleményem voltam, hogy ki kell kérni a hadügy- és külügyminisztérium véleményét. Közben megállapítottam, hogy az illető állam technikai megbízottjának módjában állna a megvásárolt anyagot a hivatalos megbízott megkerülésével elidegeníteni. Erre elrendeltem, hogy ne tárgyaljanak többé erről az ügyről, amely egyébként szép jövedelmet hozott volna. A katonai sziguranca vizsgálatot rendelt el és a technikai megbízottnál bizonyos írásokat talált, amelyek most a katonai ügyészség vizsgálata alatt állanak.

Dobrogeában házakat temetett el a hó

Bucuresti, január 21. Bucovina északi részeiben ma éjjel ismét hidegre fordult az időjárás. Majdnem mindenütt — 24 fok mérték. Rástoacele község határában két megfagyott emberre találtak. Egyik Cocos Ioan, másik személyazonosságát még nem sikerült megállapítani.

Buzău környékén tegnap olyan bőségesen kezdett havazni, hogy a közlekedés hatalmas nehézségekbe ütközik. Dobrogea déli részeiben a hóvihár egészen eltorlaszolt több határmenti községet. Cavarna városka szélén több házat egészen betemetett a hó. Ma éjjel farkasok hatoltak be a városkába és egy Chiroff nevű gazda két disznáját felfalták. Tegnap a vidék nagy részében a közlekedést helyreállították 11 napi szünetelés után.

Atszakadt az Ohio amerikai folyam védőgátja — 20.000 ember vált hajléktalanná

Newyork, január 21. (Rador.) Az Ohio folyam védőgátja nem tudott ellenállni az esőzésekkel megdagadt víztömegek nyomásának és Hazleton falunál átszakadt. A falu 500 lakosa a közeli magaslatokra menekült. A folyam mentén több, mint 20 ezer ember vált hajléktalanná. Eddig 14 hullát vetett partra az Ohio.

Szokatlan hideg Transzjordániában

Jeruzsálem, január 21. (Rador.) Egész Transzjordániában szokatlanul hideg van. Hir szerint több, mint száz ember fagyott meg.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó R. T. nyomása Cluj, Strada Baron L. Pop 10. Telefonszám: 8-61.

CENZURAT

A Viitorul és az állampolgársági revízió

A lap szerint az intézkedés az ország erkölcsit és a törvényességet védi

Bucuresti, január 21. Az állampolgársági névjegyzékek revíziójával kapcsolatban a Viitorul, a kormány hivatalosa, a következőket írja:

„A belügyminiszter különböző utasításokat adott ki az állampolgárok névjegyzékének revíziójára vonatkozóan. Ugyanakkor a szünetelő parlamenti kezdeményezésből ilyen értelmű törvényjavaslatot is előterjesztettek. Ennek az alapján egyes lapok az akciót olybá minősítik, hogy ez zsarolásokra és korrupcióra adna alkalmat. Ez más szóval azt jelentené, hogy az államnak nincs joga felülvizsgálni, hogyan lett igen sok olyan emberből román állampolgár, akik közül számosan államellenes tevékenységet fejtenek ki. A problémának azonban megvan a gazdasági oldala is. Mialatt igen sok szakképzett és kulturált nemzeti elem nem tud elhelyezkedni gazdasági életünkben, az ujkéleti állampolgárok könnyen tudnak állást szerezni. Nincs szó tehát bosszuról, zsarolásról, vagy korrup-

cióról, hanem ellenkezőleg, a törvényességet és társadalmi életünk erkölcsét védjük az intézkedéssel. A multikori eset, amikor valakit eredeti hazájába toloncoltak vissza, eléggé ismeretes a közvélemény előtt. Nem jó tehát ilyen téren tulszásokba esni és kritizálni sem kell olyan intézkedéseket, melyek a törvények tiszteletben tartását védik.”

Betiltották az oradeai püspökség „biblia-óráit”

Bucuresti, január 21. A nemzeti nevelésügyi minisztérium megtiltotta az oradeai református püspökségnek, hogy közép- és elemiiskolai tanulók számára „biblia- és „vasárnapi órákat” tartson.

HOLNAP, szombat este 10 és fél órai kezdettel

LIPINSKAJA

második előadástje a CAPITOL-ban

Uj műsor!

Olcsó helyárrakkal!

Uj műsor!

Jegyek 20—120 lejig, a főtéri kioszkban és a mozgó pénztáránál.

Faxa plätt No. 2
16. Te
Lavoro
Lavoro
Lavoro
Lavoro
Lavoro
Lavoro
Lavoro
Lavoro
Lavoro

Mada
zsido

A fra
tette,
volna M
zsido ko
Mert
perek,
értenek
kárban
mak.
Több
mita lap
matügyl
cot rend
is a leg
álukbe.
Itt va
nek a z
nincs an
dó kivá
— zeng

Ebben
országi
ugyanis
francia
hogy seg
gaskárba
ipitési
ban elő
és kolón
gentináb
mit a z
ben. Ott
lett sokl
tők a z
Madagas
Am m
sajtó. M
az, hogy
ték láb
az fent
Oda ju
lasi prób
lett az
lasi polit
számára.

Kenyer
és a

Rövid
Kauffman
Kenyer
és egy z
A kere
vadtott a
tanuk vis
Mózes vo
rüen csak
Sok két
Kenyeres,
vagy Móz
Amint
ses viták
mely a m
botránya
Épületes
hogy szél
reszténye
zsido miv
bált karri
ben, ahol
számára s
Nemcsak
gyótt, gyé
érdemel r
zsido köze
bocsátja n
misítja át
Nem is
Miklós-Mó
a sors kez
is volt és
gánéletbe,
amugysem
Minket
vajjon akl
zudulás, v
volna a m
manu botr
a Kenyeré
történetese
Ez az e
ben az üg
gyzödésh
adat is va